

Ewaluacja ex-post Programu Rewitalizacji dla Gminy Sadowne na lata 2016-2023

Spis treści

1. Informacje ogólne dotyczące Programu Rewitalizacji dla Gminy Sadowne na lata 2016-2023.....	3
2. Monitoring i ewaluacja Programu Rewitalizacji dla Gminy Sadowne na lata 2016-2023.....	4
3. Metodologia opracowania ewaluacji ex-post.....	5
3.1. Analiza czynników i zjawisk kryzysowych w sferze społecznej.....	5
3.1.1. Zmiany demograficzne.....	5
3.1.2. Pomoc społeczna.....	8
3.1.3. Bezpieczeństwo mieszkańców.....	11
3.1.4. Bezrobocie.....	13
3.1.5. Kapitał społeczny.....	16
3.1.5.1. Frekwencja wyborcza.....	16
3.1.5.2. Organizacje pozarządowe.....	19
3.1.6. Edukacja i oferta kulturalna oraz sportowa.....	20
3.2. Analiza czynników i zjawisk kryzysowych w pozostałych sferach.....	26
3.2.1. Sfera gospodarcza.....	26
3.2.2. Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna.....	27
3.2.2.1. Zasoby mieszkaniowe gminy – lokale socjalne.....	27
3.2.2.2. Budynki użyteczności publicznej.....	28
3.2.2.3. Zabytki.....	29
3.2.3. Sfera środowiskowa.....	33
3.2.3.1. Wyroby azbestowe.....	33
3.2.3.2. Zasoby przyrodnicze.....	34
4. Przebieg realizacji i postęp rzeczowy Programu Rewitalizacji dla Gminy Sadowne na lata 2016-2023.....	36
5. Analiza wskaźników odnoszących się do celów rewitalizacji.....	45
6. Podsumowanie.....	50
7. Spis tabel.....	51
8. Spis wykresów.....	52

1. Informacje ogólne dotyczące Programu Rewitalizacji dla Gminy Sadowne na lata 2016-2023

Rewitalizacja to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji.

Realizacja podstawowego celu procesów rewitalizacji, jakim jest przywrócenie utraconych wartości społecznych, przestrzennych i gospodarczych w wyznaczonych obszarach miast, odbywa się poprzez wdrożenie szeregu instrumentów operacyjnych i strategicznych, w ramach kompleksowych programów odnowy, zwanych programami rewitalizacji.

Dokument ten jest długofalowym programem działań mających na celu przywrócenie ładu przestrzennego zdegradowanym obszarom, przy jednoczesnej poprawie warunków życia mieszkańców i zapewnieniu ożywienia gospodarczego. Program stanowi również podstawę do starania się o możliwość współfinansowania części projektów rewitalizacyjnych ze środków zewnętrznych przewidzianych w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020. W związku z tym, że Program Rewitalizacji stanowi jeden z dokumentów operacyjnych w systemie planowania i programowania rozwoju gminy, w pierwszym rozdziale Programu zostały przedstawione powiązania między Programem Rewitalizacji, a głównymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi funkcjonującymi w gminie.

Program Rewitalizacji jest dokumentem dotyczącym wieloletnich działań w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej. Mają one umożliwić wyprowadzenie ze stanu kryzysowego wyznaczonych obszarów problemowych oraz stworzenie warunków do ich zrównoważonego rozwoju.

Program Rewitalizacji dla Gminy Sadowne na lata 2016-2023 przyjęty został Uchwałą Nr XXXVII/183/2017 Rady Gminy Sadowne z dnia 18 lipca 2017 r. w sprawie uchwalenia programu rewitalizacji pod nazwą „Program Rewitalizacji dla Gminy Sadowne na lata 2016-2023”.

Zgodnie z Wytocznymi Ministerstwa Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 r. obszar rewitalizacji może obejmować maksymalnie 20% powierzchni gminy i być zamieszkiwany przez maksymalnie 30% mieszkańców.

Wyznaczony obszar rewitalizacji zajmuje powierzchnię 1 758,4 ha, co stanowi 12,4% powierzchni gminy Sadowne, a zamieszkiwany jest przez 1 794 osoby (29,9% mieszkańców gminy).

Uwzględniając lokalne potencjały i realne możliwości gminy do przeprowadzenia procesu rewitalizacji do obszaru rewitalizacji zostały włączone następujące jednostki:

- część sołectwa Sadowne (ulice: bł. ks. Edwarda Grzymały (dawniej ul. Czesława Wycecha), Bohaterów 1939 r., Kościuszki, Sosnowa, Targowa, Kuźnica oraz ulice Leśna, Plac Kościelny, Słoneczna i Grunwaldzka),
- sołectwa: Ocięte, Krupińskie, Sokółka, Kołodziej, Orzełek.

Osiągnięcie zakładanej wizji rewitalizacji będzie możliwe, jeżeli zostaną zrealizowane cele wyznaczone w Programu Rewitalizacji dla Gminy Sadowne na lata 2016-2023.

Tabela 1. Cele Programu Rewitalizacji dla Gminy Sadowne na lata 2016-2023

Cele strategiczne	Cele operacyjne
Wysoki poziom warunków życia i integracji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji	Ograniczenie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego
	Zwiększenie atrakcyjności i dostosowanie do potrzeb różnych grup wiekowych oferty rekreacyjnej i kulturalnej
	Zwiększenie dostępności do wysokiej jakości usług publicznych kierowanych do różnych grup społecznych, w szczególności usług edukacyjnych i opiekuńczych
	Integracja i budowanie tożsamości społeczności lokalnej
Ożywiony gospodarczo obszar rewitalizacji	Aktywizacja zawodowa mieszkańców
	Wprowadzenie nowych funkcji pozwalających na społeczne i gospodarcze ożywienie obszaru rewitalizacji
Poprawa warunków i jakości życia społeczności lokalnej	Rozwijanie i wykorzystywanie potencjału i oferty turystycznej oraz sportowej
	Rozwijanie infrastruktury technicznej i zapewnienie wysokiego poziomu funkcjonalności budynków użyteczności publicznej
	Modernizacja i remont ciągów pieszo-jezdnych
	Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznych służących integracji mieszkańców

Źródło: Programu Rewitalizacji dla Gminy Sadowne na lata 2016-2023.

2. Monitoring i ewaluacja Programu Rewitalizacji dla Gminy Sadowne na lata 2016-2023

Monitoring to systematyczne gromadzenie, analizowanie i raportowanie danych o charakterze ilościowym a także jakościowym w celu określenia efektywności realizacji celów przedstawionych w programie rewitalizacji. Skuteczny system monitoringu umożliwia dokonanie rzetelnej oceny efektywności prowadzonych działań.

W związku z zapisami Programu Rewitalizacji dla Gminy Sadowne na lata 2016-2023 dotyczącymi monitoringu i ewaluacji, corocznie przygotowane były sprawozdania monitoringowe z realizacji programu. Swoim zakresem obejmowały one okres od momentu

podjęcia przez Radę Gminy Sadowne uchwały w sprawie uchwalenia programu rewitalizacji pod nazwą „Program Rewitalizacji dla Gminy Sadowne na lata 2016-2023” do 31.12.2023 r.

Sprawozdania przygotowywane były przez pracowników Referatu Gospodarki Przestrzennej i Inwestycji oraz publikowane w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Sadowne.

W związku z zakończeniem realizacji Programu Rewitalizacji dla Gminy Sadowne na lata 2016-2023 została przeprowadzona ewaluacja ex-post, która pozwoli na dostarczenie informacji na temat długotrwałych efektów programu i ich trwałości. W ten sposób sprawdzona zostanie skuteczność i efektywność zaplanowanej interwencji.

Ewaluacja ex-post umożliwiła uzyskanie odpowiedzi na dwa podstawowe pytania:

- w jakim stopniu udało się osiągnąć założone cele?
- w jaki sposób powinny zostać zaplanowane kolejne działania rewitalizacyjne?

Sprawozdanie z realizacji całego programu (niniejsza ewaluacja) zostanie również opublikowane w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Sadowne.

3. Metodologia opracowania ewaluacji ex-post

Ewaluacja ex-post, tak jak wyznaczenie obszaru zdegradowanego, została opracowana na podstawie analizy wskaźników obrazujących problemy społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne i techniczne.

Do przygotowania ewaluacji Programu Rewitalizacji dla Gminy Sadowne na lata 2016-2023 dokonano analizy danych statystycznych odnoszących się do gminy Sadowne i poszczególnych sołectw. Te same wskaźniki zostały uwzględnione na etapie opracowania Programu Rewitalizacji. Porównano rok 2015/2016 (ostatni analizowany przed opracowaniem Programu) i 2023 (ostatni rok realizacji Programu).

3.1. Analiza czynników i zjawisk kryzysowych w sferze społecznej

3.1.1. Zmiany demograficzne

Jednym z podstawowych problemów demograficznych jest stopniowe wyludnianie się gminy Sadowne.

Starzenie się społeczeństwa tworzy nowe wyzwania dla władz samorządowych, takie jak m.in. znoszenie barier infrastrukturalnych utrudniających poruszanie się w miejscach publicznych i obiektach użyteczności publicznej, konieczność zabezpieczenia odpowiedniej opieki społecznej i medycznej nad osobami starszymi, czy tworzenie miejsc służących aktywizacji osób w wieku emerytalnym i ich zaangażowania w życie lokalnej społeczności.

W tabeli 2 przedstawiono podstawowe dane statystyczne dotyczące sołectw w gminie Sadowne.

Tabela 2. Podstawowe dane statystyczne dotyczące sołectw w gminie Sadowne

Miejscowość	2015 r.		2023 r.		Powierzchnia w ha	Odsetek w powierzchni gminy
	Liczba ludności	Odsetek w ludności gminy	Liczba ludności	Odsetek w ludności gminy		
Bojewo	148	2,4%	120	2,1%	491	3,4%
Grabiny	149	2,5%	159	2,8%	293,6	2%
Kolonia Złotki	112	1,8%	105	1,8%	397,9	2,7%
Kołodział	198	3,3%	178	3,1%	478,9	3,3%
Kołodział Rybie	131	2,2%	110	1,9%	488	3,4%
Krupińskie	74	1,2%	67	1,1%	278,5	1,9%
Morzyczyn Włościański	192	3,2%	163	2,8%	1 020,9	7,1%
Morzyczyn Włoki	373	6,2%	361	6,3%	889,8	6,1%
Ocięte	346	5,7%	331	5,8%	737,2	5,1%
Orzełek	239	3,9%	224	3,9%	841,6	5,8%
Płatkownica	257	4,2%	258	4,5%	1 068,1	7,4%
Raźny	82	1,4%	89	1,6%	411,4	2,8%
Sadoleś	313	5,2%	307	5,4%	681,8	4,7%
Sadowne	1 322	21,8%	1 259	22%	1 215,9	8,4%
Sojkówek	206	3,4%	198	3,4%	562	3,9%
Sokółka	425	7%	374	6,5%	458,3	3,2%
Szynkarzyzna	327	5,4%	324	5,7%	1 001,1	6,9%
Wilczogęby	128	2,1%	133	2,3%	552,3	3,8%
Zalesie	197	3,3%	195	3,4%	427,5	3%
Zarzetka	195	3,2%	170	3%	440,2	3%
Zieleniec	354	5,8%	323	5,6%	1 123,3	7,8%
Złotki	289	4,8%	284	5%	619	4,3%
Razem	6 057	100%	5 732	100	14 477	100%

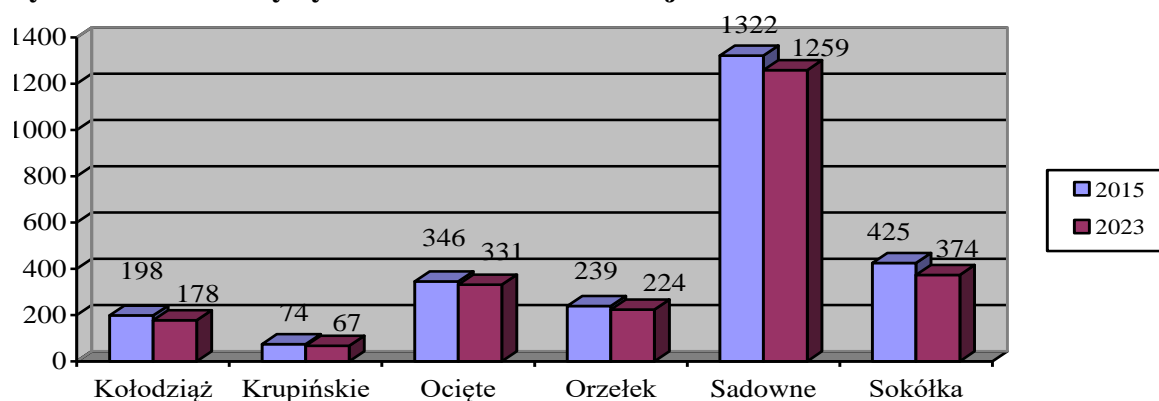
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Sadowne.

W 2015 r. gminę Sadowne zamieszkiwało 6 057 osób, a w 2023 r. 5 732 osoby. Oznacza to spadek o 5,37%.

Wzrost liczby mieszkańców odnotowano w następujących miejscowościach: Grabiny (+10), Płatkownica (+1), Raźny (+7), Wilczogęby (+5). Są to sołectwa spoza obszaru rewitalizacji. W pozostałych miejscowościach występuje tendencja spadkowa.

Poniżej na wykresie 1 przedstawiono porównanie liczby mieszkańców w roku 2015 i 2023 w sołectwach z obszaru rewitalizacji.

Wykres 1. Dane statystyczne – obszar rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Sadowne.

Z wykresu 1 wynika, że we wszystkich sołectwach z obszaru rewitalizacji w analizowanym okresie nastąpił spadek liczby mieszkańców (o 7 osób w Krupińskim, 15 osób w Ociętym i Orzełku, 20 osób w Kołodziażu, 51 w Sokółce i 63 w Sadownem).

Poniżej w tabeli przedstawiono zmiany demograficzne w gminie Sadowne w rozbiciu na poszczególne sołectwa.

Tabela 3. Liczba ludności (zmiana)

Miejscowość	Zmiana	Zmiana
	2011-2015	2015-2023
Bojewo	-20,4%	-18,9%
Grabiny	-6,9%	6,7%
Kolonia Złotki	-1,8%	-6,25%
Kołodziaż	-4,3%	-10,1%
Kołodziaż Rybie	-10,9%	-16%
Krupińskie	-7,5%	-9,5%
Morzyczyn Włociański	-9%	-15,1%
Morzyczyn Włóki	-6,8%	-3,2%
Ocięte	1,8%	-4,3%
Orzełek	-5,9%	-6,3%
Płatkownica	6,2%	0,4%
Raźny	-6,8%	8,5%
Sadoleś	-1,6%	-1,9%
Sadowne	-1,3%	-4,8%
Sojkówek	0,5%	-3,9%
Sokółka	0,7%	-12%
Szynkarzyzna	-4,9%	-0,9%
Wilczogęby	-11,1%	3,9%
Zalesie	3,1%	-1%
Zarzetka	-3,5%	-12,8%
Zieleniec	-3,3%	-8,8%
Złotki	-1,4%	-1,7%
Razem	-3,1%	-5,4%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Sadowne.

Na obszarze gminy Sadowne w 2023 r. w porównaniu z rokiem 2015 liczba ludności zmniejszyła się o 5,4%. Na obszarze rewitalizacji największy spadek odnotowano w sołectwach: Sokółka (-12%), Kołodziaż (-10,%) i Krupińskie (-9,5%). W Orzełku liczba mieszkańców zmniejszyła się o 6,3%, w Sadownem o 4,8%, a w Ociętym o 4,3%.

Zarówno na obszarze rewitalizacji, jak i w gminie Sadowne następują niekorzystne zmiany demograficzne czyli systematyczny spadek liczby osób w wieku produkcyjnym przy jednoczesnym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Starzenie się społeczeństwa jest zjawiskiem narastającym i coraz bardziej odczuwalnym.

3.1.2. Pomoc społeczna

Organizacją udzielającą pomocy społecznej na terenie gminy Sadowne jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sadownem, nad którym nadzór sprawuje Wójt Gminy Sadowne.

Do podstawowych zadań GOPS należy w szczególności¹:

- 1) tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej,
- 2) analiza i ocena zjawisk tworzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej,
- 3) przyznawanie i wypłacanie przewidywanych ustawą świadczeń,
- 4) pobudzanie aktywności społecznej w zaspakajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin,
- 5) praca socjalna jako działalność zawodowa skierowana na pomoc osobom i rodzinom, we wzmacnianiu lub odzyskaniu zdolności do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie, oraz tworzenie warunków do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin,
- 6) realizacja zadań wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych,
- 7) współpraca i współdziałania z samorządem gminy, organizacjami społecznymi, stowarzyszeniami o charakterze charytatywnym, fundacjami, placówkami służby zdrowia, placówkami oświatowo-wychowawczymi, osobami fizycznymi i prawnymi oraz innymi jednostkami i instytucjami realizującymi zadania z zakresu pomocy społecznej.

Tabela 4. Świadczenia pomocy społecznej w gminie Sadowne

Rodzaj pomocy społecznej	Liczba rodzin		Liczba świadczeniobiorców	
	2016	2023	2016	2023
Zasiłki dla opiekuna	4	0	4	0
Pomoc finansowa do świadczeń pielęgnacyjnych	2	0	2	0
Świadczenia opiekuńcze	180	149	188	160
Świadczenia rodzinne	493	326	882	545
Składki społeczne	0	25	0	25
Składki zdrowotne	0	28	0	28

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sadownem.

Z powyższych danych wynika, że w roku 2023 na terenie gminy Sadowne nie było osób korzystających z zasiłków dla opiekuna. W analizowanym okresie zmniejszyła się liczba rodzin i świadczeniobiorców korzystających ze świadczeń opiekuńczych (z 180 do 149) i rodzinnych (z 493 do 326). Natomiast w 2023 r. pojawiły się osoby korzystające z finansowania składek społecznych (25 osób) i zdrowotnych (28 osób).

W tabeli 5 przedstawiono dane dotyczące liczby osób korzystających z pomocy społecznej oraz z Funduszu Alimentacyjnego (zestawienie roku 2015 i 2023).

¹ Załącznik do Uchwały Rady Gminy Sadowne Nr XXVII/182/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. – Statut Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sadownem, §5 ust. 1.

Tabela 5. Świadczenia GOPS na terenie gminy Sadowne

Miejscowość	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej				Liczba osób korzystających z Funduszu Alimentacyjnego			
	ogółem		na 100 mieszkańców		ogółem		na 100 mieszkańców	
	2015	2023	2015	2023	2015	2023	2015	2023
Bojewo	17	6	11,5	5	0	2	0	1,7
Grabiny	10	18	6,7	11,3	0	0	0	0
Kolonia Złotki	26	20	23,2	19,1	0	5	0	4,8
Kołodziej	27	17	13,6	9,6	0	1	0	0,6
Kołodziej-Rybie	19	4	14,5	3,6	0	0	0	0
Krupińskie	12	13	16,2	19,4	2	2	2,7	3
Morzyczyn Włociański	20	9	10,4	5,5	2	0	1	0
Morzyczyn Włoki	48	13	12,9	3,6	0	0	0	0
Ocięte	60	19	17,3	5,7	2	1	0,6	0,3
Orzełek	44	9	18,4	4	6	1	2,5	0,5
Płatkownica	22	14	8,6	5,4	2	2	0,8	0,8
Raźny	14	9	17,1	10,1	0	0	0	0
Sadoleś	64	37	20,4	12,1	5	5	1,6	1,6
Sadowne	112	43	8,5	3,4	15	8	1,1	0,6
Sojkówek	27	25	13,1	12,6	2	2	1	1
Sokółka	45	13	10,6	3,5	4	0	0,9	0
Szynkarzyna	39	27	11,9	8,3	2	0	0,6	0
Wilczogęby	12	5	9,4	3,8	0	2	0	1,5
Zalesie	23	11	11,7	5,6	6	0	3	0
Zieleniec	28	19	7,9	11,2	3	0	0,8	0
Zarzetka	33	8	16,9	2,5	2	4	1	1,2
Złotki	30	12	10,4	4,2	4	0	1,4	0
Razem (Średnia)	732	351	(12,1)	(7,7)	57	35	(0,9)	(0,8)

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sadownem.

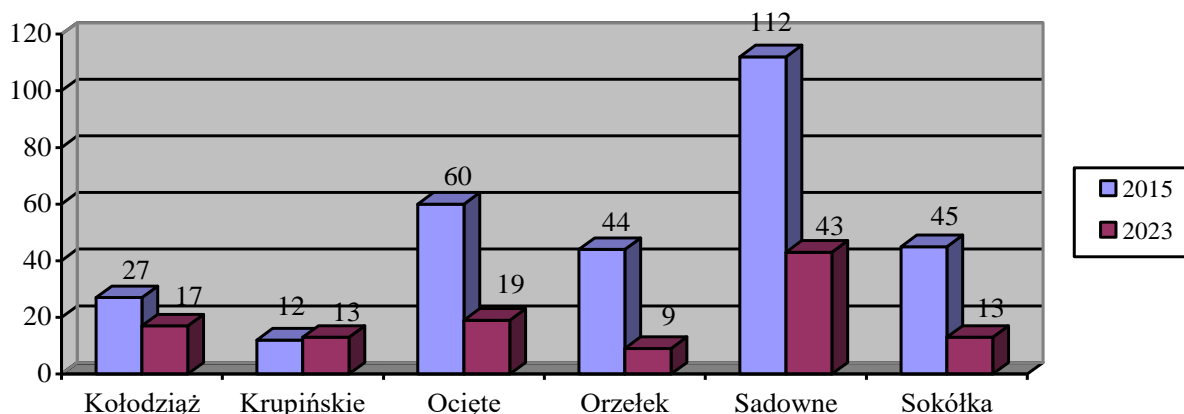
W 2023 r. na terenie gminy Sadowne, z pomocy społecznej korzystało 351 osób, co stanowi 47,95% z 2015 r. Średnio na 100 mieszkańców tylko niespełna 8 korzysta z oferowanych przez GOPS świadczeń.

O 38,6% zmniejszyła się także liczba osób korzystających z Funduszu Alimentacyjnego. Na 100 mieszkańców tylko niespełna 1 osoba korzysta z tej formy pomocy.

Możliwe przyczyny zmniejszenia liczby korzystających z pomocy społecznej:

- zmiana dochodów podopiecznych wpływająca na zmniejszenie ilości świadczeń lub utrata praw do zasiłku z powodu przekroczenia kryterium dochodowego, co spowodowane jest m.in. wzrostem minimalnego wynagrodzenia za pracę,
- otrzymanie świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych, dodatku mieszkaniowego, itp.,
- usamodzielnienie podopiecznych: odejście z systemu pomocy społecznej (np. otrzymanie świadczenia wychowawczego (500+, obecnie 800+), świadczeń emerytalno-rentowych, podjęcie zatrudnienia.

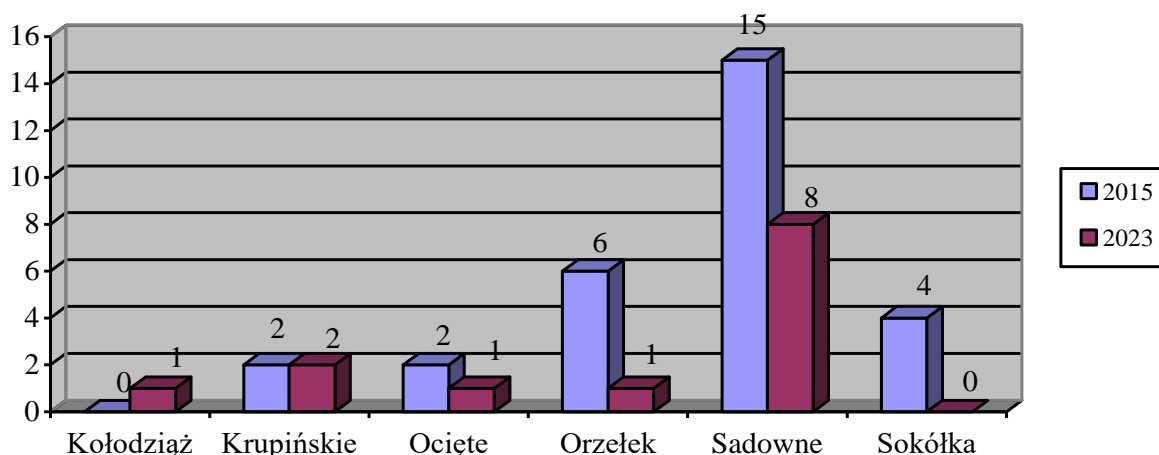
Wykres 2. Korzystający z pomocy społecznej – obszar rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sadownem.

Na obszarze rewitalizacji zaobserwowano znaczny spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej. Największy spadek odnotowano w sołectwach: Sadowne (o 69 osób) i Ocięte (o 41 osób). W Orzełku liczba ta zmniejszyła się o 35 osób, a w Sokółce o 32 osoby. Najniższy spadek odnotowano w miejscowości Kołodziej (o 10 osób). Tylko w sołectwie Krupińskie nastąpił wzrost o 1 osobę.

Wykres 3. Korzystający z Funduszu Alimentacyjnego – obszar rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sadownem.

W 2023 r. na obszarze rewitalizacji nastąpiło zmniejszenie o 55,17% liczby osób korzystających z Funduszu Alimentacyjnego (z 29 do 13). Tylko w sołectwie Kołodziej w 2015 nie było osób korzystających z tej formy pomocy, a w 2023 r. przybyła 1 osoba. W miejscowości Krupińskie w analizowanych latach nie nastąpiła zmiana – zarówno w 2015, jak i w 2023 r. było 2 osoby. W Ociętym było 2 osoby, jest 1. W Orzełku było 6 osób, jest 1. W Sadownem było 15 osób i zmniejszyło się do 8. Natomiast w Sokółce z 4 zmniejszyło się do 0.

3.1.3. Bezpieczeństwo mieszkańców

Do czynników wpływających na tempo rozwoju regionalnego należy zaliczyć bezpieczeństwo, rozumiane jako stan niezagrożenia, spokoju, gwarantujący niezakłócony rozwój.

Dane dotyczące bezpieczeństwa na terenie gminy Sadowne zostały pozyskane z Komisariatu Policji w Łochowie oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sadownem.

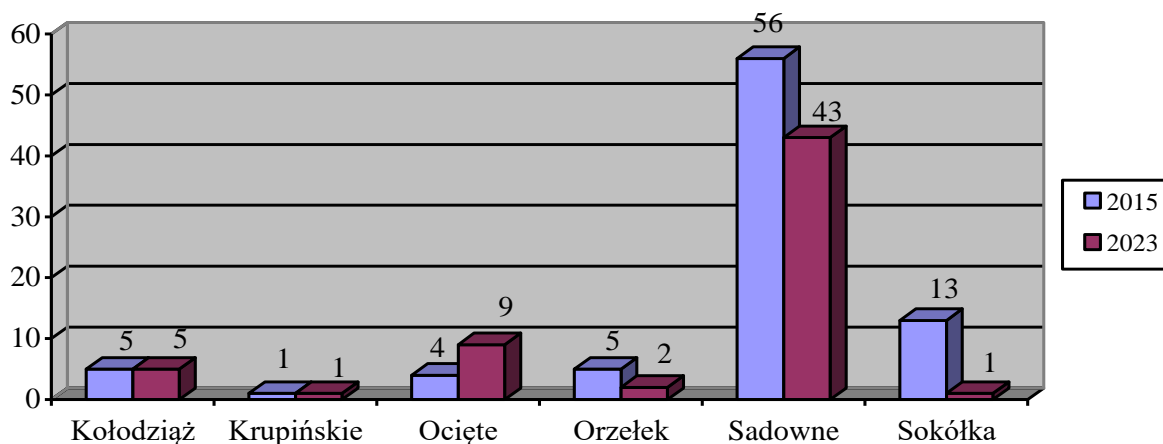
Tabela 6. Poziom bezpieczeństwa w gminie Sadowne

Miejscowość	Liczba przestępstw / wykroczeń			
	ogółem		na 100 mieszkańców	
	2015	2023	2015	2023
Bojewo	4	3	2,7	2,5
Grabiny	0	1	0	0
Kolonia Złotki	0	3	0	0
Kołodziej	5	5	2,5	2,8
Kołodziej Rybie	2	2	1,5	1,8
Krupińskie	1	1	1,4	1,5
Morzyczyn Włociański	2	1	1	0,6
Morzyczyn Włóki	5	2	1,3	0,6
Ocięte	4	9	1,2	2,7
Orzełek	5	2	2,1	0,9
Płatkownica	1	2	0,4	0,8
Rażny	1	1	1,2	1,1
Sadoleś	3	7	1	2,3
Sadowne	56	43	4,2	3,4
Sojkówek	3	3	1,5	1,5
Sokółka	13	1	3,1	0,3
Szynkarzyna	8	9	2,4	2,8
Wilczogęby	1	0	0,8	0
Zalesie	1	4	0,5	2,1
Zarzetka	2	4	1	2,4
Zieleniec	5	10	1,4	3,1
Złotki	6	7	2,1	2,5
Razem (Średnia)	128	121	(2,1)	(1,6)

Źródło: Komisariat Policji w Łochowie.

W 2015 r. w gminie Sadowne miało miejsce 128 przestępstw, czyli ponad 2 przestępstwa na 100 mieszkańców. Natomiast w 2023 r. odnotowano 85 przestępstw i 36 wykroczeń, czyli 1,6 przestępstwa na 100 mieszkańców. Najwięcej przestępstw zarejestrowano na terenie sołectwa Sadowne (43 przestępstwa). Poza tym uwagę zwraca sołectwo Zieleniec, gdzie zarejestrowano 10 przestępstw, co stanowi ponad 3 przestępstwa na 100 mieszkańców. Duży spadek liczby przestępstw odnotowano w sołectwie Sokółka (z 13 w 2015 r. do 1 w 2023 r.).

Wykres 4. Liczba przestępstw i wykroczeń – obszar rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sadownem.

Na obszarze rewitalizacji w 2023 r. odnotowano 59 przestępstw i 4 wykroczenia, co w porównaniu z rokiem 2015 stanowi spadek o 27,28% (było 84 przestępstwa i wykroczenia). Liczba przestępstw wzrosła w sołectwie Ocięte (+5). Mniej przestępstw odnotowano w sołectwach Sadowne (-13) i Sokółka (-12). Bez zmian w analizowanym okresie pozostała liczba przestępstw w sołectwach Kołodziej (5) i Krupińskie (1).

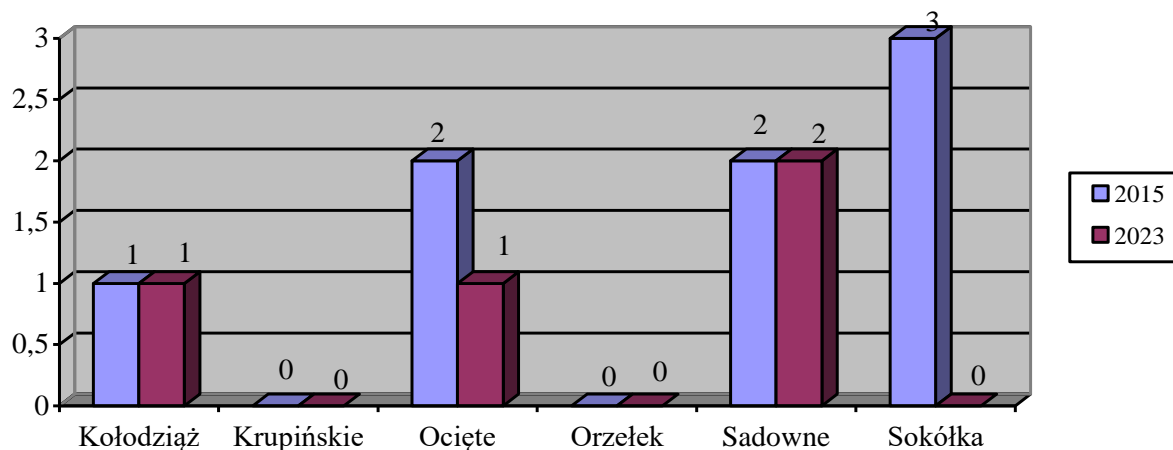
Tabela 7. Liczba założonych Niebieskich Kart w gminie Sadowne

Miejscowość	Liczba założonych Niebieskich Kart			
	ogółem		na 100 mieszkańców	
	2015	2023	2015	2023
Bojewo	0	0	0	0
Grabiny	0	0	0	0
Kolonia Złotki	0	0	0	0
Kołodziej	1	1	0,5	0,6
Kołodziej Rybie	0	1	0	0,9
Krupińskie	0	0	0	0
Morzyczyn Włociański	2	0	1	0
Morzyczyn Włoki	2	2	0,5	0,6
Ocięte	2	1	0,6	0,3
Orzełek	0	0	0	0
Płatkownica	1	0	0,4	0
Rażny	0	0	0	0
Sadoleś	0	1	0	0,3
Sadowne	2	2	0,2	0,2
Sojkówek	0	0	0	0
Sokółka	3	0	0,7	0
Szynkarzyczna	0	2	0	0,6
Wilczogęby	0	0	0	0
Zalesie	2	0	1	0
Zarzetka	1	0	0,5	0
Zieleniec	0	0	0	0
Złotki	0	1	0	0,4
Razem (Średnia)	16	11	(0,2)	(0,2)

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sadownem.

W 2023 r. średnio w całej gminie w przeliczeniu na 100 osób wydano 0,2 Karty w odniesieniu do mieszkańców całej gminy. Pomimo mniejszej w stosunku do roku 2015 ogólnej ilości wydanych Niebieskich Kart, średnia dla gminy pozostała na tym samym poziomie. Największe nasilenie problemu przemocy domowej wystąpiło wśród mieszkańców sołectwa Kołodziej Rybie, gdzie na 100 osób przypada prawie 1 Niebieska Karta.

Wykres 5. Liczba założonych Niebieskich Kart – obszar rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sadownem.

Na obszarze rewitalizacji w 2023 r. założone zostały 4 Niebieskie Karty (w 2015 r. było 8), z czego 2 zostały założone w sołectwie Sadowne, 1 w Kołodzieju i 1 w Ociętym. W sołectwach Krupińskie, Orzełek i Sokółka nie odnotowano problemu przemocy domowej.

3.1.4. Bezrobocie

Bezrobocie to zjawisko społeczne, w którym część osób zdolnych do pracy i pragnących ją podjąć nie znajduje zatrudnienia. Podstawowym miernikiem wielkości bezrobocia jest tzw. stopa bezrobocia, a więc stosunek liczby zarejestrowanych bezrobotnych do liczby osób aktywnych zawodowo (czyli łącznie pracujących i bezrobotnych) wyrażony w procentach.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, co roku w Polsce konsekwentnie zmniejsza się stopa bezrobocia. W celu analizy stopy bezrobocia na terenie gminy Sadowne posłużono się danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Węgrowie.

Tabela 8. Bezrobocie w gminie Sadowne

Miejscowość	2015				2023			
	Liczba bezrobotnych	Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców*	Liczba długotrwale bezrobotnych	Odsetek długotrwale bezrobotnych w ogóle bezrobotnych w sołectwie	Liczba bezrobotnych	Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców*	Liczba długotrwale bezrobotnych	Odsetek długotrwale bezrobotnych w ogóle bezrobotnych w sołectwie
Bojewo	10	6,8	3	30	2	1,7	2	100
Grabiny	13	8,7	4	30,8	6	3,8	2	33,2
Kolonia Złotki	7	6,3	2	28,6	4	3,8	2	50
Kołodział	14	7,1	5	35,7	2	1,1	0	0
Kołodział Rybie	5	3,8	3	60	3	2,7	0	0
Krupińskie	6	8,1	3	50	1	1,5	0	0
Morzyczyn Włociański	11	5,7	3	27,3	2	1,2	0	0
Morzyczyn Włoki	28	7,5	11	39,3	6	1,7	2	33,3
Ocięte	26	14,1	13	50	8	2,4	4	50
Orzełek	12	5	7	58,3	9	4	2	22,2
Płatkownica	8	3,1	4	50	2	0,8	1	50
Raźny	0	0	0	0	2	2,3	0	0
Sadoleś	13	4,8	5	38,5	6	2	2	33,3
Sadowne	65	5,7	32	49,2	36	2,9	18	50
Sojkówek	10	4,9	4	40	2	1	2	100
Sokółka	21	4,9	9	42,9	5	1,3	5	100
Szynkarzyczna	9	2,8	2	22,2	6	1,9	4	66,7
Wilczogęby	7	5,5	5	71,4	2	1,5	0	0
Zalesie	8	4,1	3	37,5	3	1,5	0	0
Zarzetka	11	5,6	6	54,5	4	2,4	2	50
Zieleniec	24	6,8	11	45,8	5	1,6	2	40
Złotki	11	3,8	5	45,5	3	1,1	2	66,7
Razem (Średnia)	329	(5,2)	140	(43,2)	119	(2)	52	(38,4)

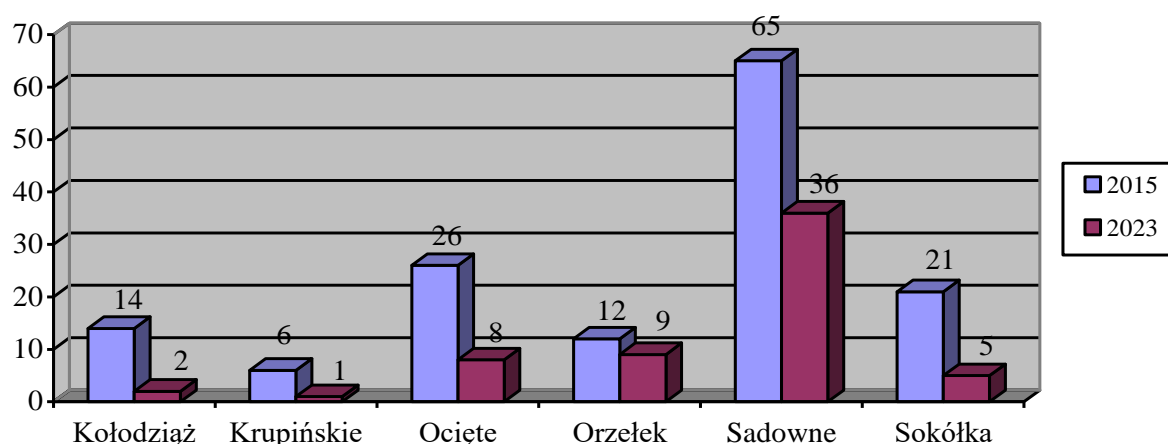
Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Węgrowie.

* Ze względu na brak szczegółowych danych dotyczących liczby osób w wieku produkcyjnym posłużono się ogólną liczbą mieszkańców.

W 2015 r. osoby bezrobotne stanowiły 5,2% ludności gminy Sadowne. W 2023 r. liczba ta zmniejszyła się do 2%. Jedyne w sołectwie Raźny odnotowano wzrost liczby osób bezrobotnych (w 2015 r. było 0, a w 2023 r. 2 osoby). Liczba długotrwale bezrobotnych w 2023 r. zmniejszyła się ze 140 w 2015 r. do 52, co stanowi średnio 38,4% ogółu bezrobotnych mieszkańców gminy Sadowne.

Wpływ na taki stan rzeczy może mieć wzrost poziomu przedsiębiorczości na terenie gminy Sadowne oraz polityka rynku pracy, czyli przepisy dotyczące zatrudnienia, elastyczność rynku pracy, systemy zabezpieczenia społecznego i programy aktywizacji zawodowej.

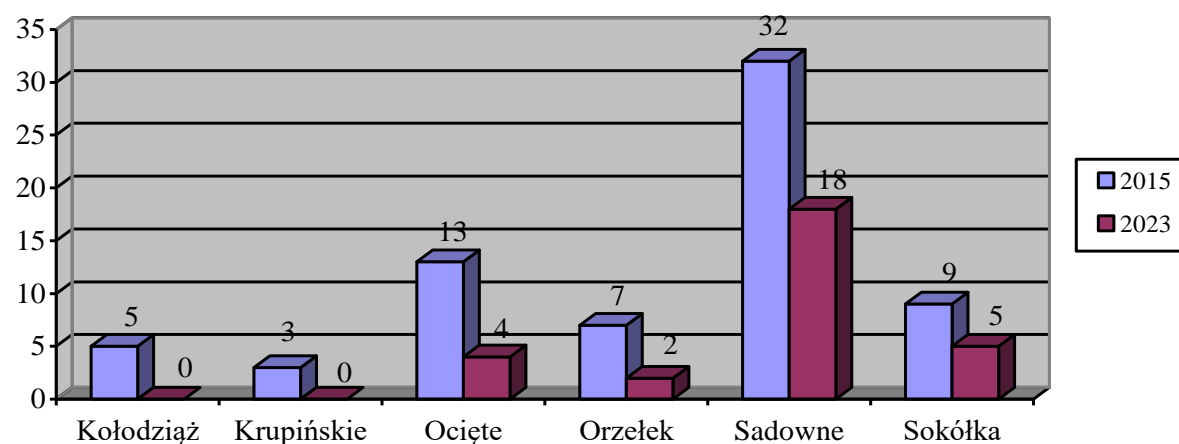
Wykres 6. Liczba bezrobotnych – obszar rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Węgrowie.

Na obszarze rewitalizacji w analizowanym okresie odnotowano znaczny spadek liczby bezrobotnych. Ze 144 osób w 2015 r. liczba ta w 2023 r. zmniejszyła się do 61, co stanowi spadek o 57,64%. W przeliczeniu na 100 mieszkańców dane te przedstawiają się następująco: Kołodziej 1,1 osoby, Krupińskie 1,5 osoby, Ocięte 2,4 osoby, Orzełek 4 osoby, Sadowne 2,9 osoby i Sokółka 1,3 osoby.

Wykres 7. Liczba długotrwale bezrobotnych – obszar rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Węgrowie.

W 2023 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Węgrowie jako długotrwale bezrobotne było zarejestrowanych 29 osób z obszaru rewitalizacji, co stanowi 42,03% z 2015 r. (wówczas było 69 osób). W sołectwie Sokółka długotrwale bezrobotni stanowią 100% w ogóle bezrobotnych w sołectwie. W sołectwach Ocięte i Sadowne odsetek ten wynosi 50%, a w sołectwie Orzełek 22,2%. Natomiast w sołectwach Kołodziej i Krupińskie nie zarejestrowano osób długotrwale bezrobotnych.

3.1.5. Kapitał społeczny

Kapitał społeczny oznacza kapitał, którego wartość opiera się na wzajemnych relacjach społecznych i zaufaniu jednostek, które dzięki niemu mogą osiągać więcej korzyści.

Na potrzeby ewaluacji Programu Rewitalizacji dla Gminy Sadowne na lata 2016-2023 dokonano analizy następujących form aktywności społecznej mieszkańców: frekwencja wyborcza oraz organizacje pozarządowe.

Analiza danych została przygotowana na podstawie danych:

- Państwowej Komisji Wyborczej (dane dotyczące wyborów),
- Starostwa Powiatowego w Węgrowie (rejestr organizacji pozarządowych),
- Krajowego Rejestru Sądowego (rejestr stowarzyszeń),
- Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich (rejestr kół gospodyń wiejskich).

3.1.5.1. Frekwencja wyborcza

W okresie realizacji Programu Rewitalizacji przeprowadzone zostały następujące wybory:

- samorządowe w 2018 r.,
- do Sejmu i Senatu w 2019 r.,
- do Parlamentu Europejskiego w 2019 r.,
- Prezydenta RP w 2020 r. (I i II tura),
- do Sejmu i Senatu w 2023 r.

Poniżej w tabeli 9 przedstawiono liczbę uprawnionych, liczbę wydanych kart oraz frekwencję w poszczególnych wyborach oraz porównano je z wyborami przeprowadzonymi w 2015 r. (referendum ogólnokrajowe, wybory do Sejmu i Senatu oraz wybory Prezydenta RP). Dane przedstawiono w odniesieniu do całej gminy Sadowne oraz do 6 okręgów wyborczych.

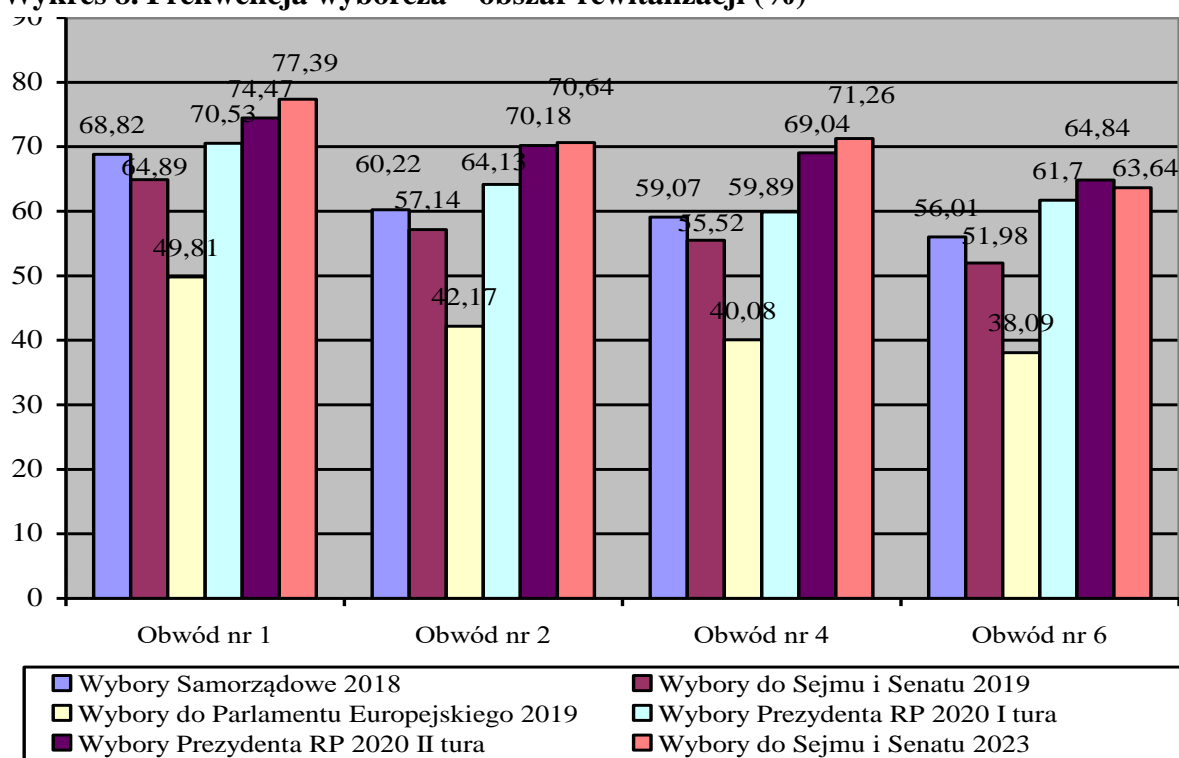
Tabela 9. Frekwencja wyborcza mieszkańców gminy Sadowne

Obwód	Dane	2015				2018	2019		2020		2023
		Referendum ogólnokrajowe	Wybory do Sejmu i Senatu	Wybory Prezydenta RP			Wybory do Sejmu i Senatu	Wybory do Parlamentu Europejskiego	Wybory Prezydenta RP		
				I tura	II tura				I tura	II tura	
Gmina Sadowne	Liczba uprawnionych	4 902	4 954	4 952	4 952	4 817	4 727	4 818	4 803	4 882	4 585
	Liczba wydanych kart	246	2 255	2 253	2 701	2 957	2 769	2 087	3 120	3 451	3 308
	Frekwencja (%)	5,02	46,12	45,50	54,54	60,91	58,58	43,32	65,33	71,12	72,19
Sadowne	Liczba uprawnionych	1 057	1 062	1 068	1 068	1 055	1 048	1 052	1 079	1 089	1 013
	Liczba wydanych kart	68	575	549	656	705	680	524	757	807	782
	Frekwencja (%)	6,43	54,14	51,40	61,42	68,82	64,89	49,81	70,53	74,47	77,39
Krupińskie, Ocięte, Płatkownica, Sojkówek, Wilczogęby, Zieleniec	Liczba uprawnionych	1 090	1 090	1 106	1 106	1 076	1 071	1 098	1 104	1 120	1 039
	Liczba wydanych kart	50	504	481	598	648	612	463	701	779	734
	Frekwencja (%)	4,59	46,24	43,49	54,07	60,22	57,14	42,17	64,13	70,18	70,64
Grabiny, Rażny, Szynkarzyzna, Zarzетка, Zalesie	Liczba uprawnionych	787	783	789	789	776	748	771	758	784	742
	Liczba wydanych kart	49	338	352	395	445	423	304	482	529	533
	Frekwencja (%)	6,23	43,17	44,61	50,07	57,35	56,55	39,43	64,12	68,24	71,83
Kołodziej, Kołodziej Rybie, Bojewo, Sokółka	Liczba uprawnionych	768	756	780	780	728	706	726	698	701	668
	Liczba wydanych kart	26	312	333	426	430	392	291	418	483	476
	Frekwencja (%)	3,39	41,27	42,69	54,52	59,07	55,52	40,08	59,89	69,04	71,26
Morzyczyn Włociański, Morzyczyn Włóki, Kocielnik, Sadoleś	Liczba uprawnionych	702	701	707	707	688	675	680	681	696	650
	Liczba wydanych kart	33	341	331	381	454	413	318	464	534	482
	Frekwencja (%)	4,7	48,64	46,82	53,89	65,99	61,19	46,76	68,58	77,16	74,15
Orzełek, Złotki, Kolonia Złotki	Liczba uprawnionych	498	497	502	502	491	479	491	483	492	473
	Liczba wydanych kart	20	185	207	245	275	249	181	298	319	301
	Frekwencja (%)	4,02	37,22	41,24	48,80	56,01	51,98	38,09	61,70	64,84	63,64

Źródło: Państwowa Komisja Wyborcza.

W całej gminie Sadowne najwyższa frekwencja dotyczyła wyborów do Sejmu i Senatu, które zostały przeprowadzone w 2023 r. (72,19%). Nieznacznie niższa była w drugiej turze wyborów na Prezydenta RP w 2020 r. (71,12%). W pierwszej turze frekwencja wyborcza wyniosła 65,33%. W wyborach samorządowych w 2018 r. głos oddało 60,91% wyborców, a w wyborach do Sejmu i Senatu w 2019 r. 58,58%. Zdecydowanie niższą aktywność wyborczą wywołały wybory do Parlamentu Europejskiego w 2019 r. (43,32%).

Wykres 8. Frekwencja wyborcza – obszar rewitalizacji (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej.

Najwyższą aktywnością wyborczą charakteryzuje się obwód nr 1, w skład którego wchodzi miejscowość Sadowne. Wynik w tym obwodzie jest wyższy od średniego wyniku gminy Sadowne. Nieco niższy wynik od średniej gminy osiągnęto w obwodzie nr 3 obejmującego m.in. sołectwa: Krupińskie i Ocięte. Najniższym zainteresowaniem wyborami charakteryzuje się obwód nr 6, w skład którego wchodzi m.in. sołectwo Orzełek.

3.1.5.2. Organizacje pozarządowe

Tabela 10. Organizacje pozarządowe na terenie gminy Sadowne

Organizacje pozarządowe	
2015	2023
Organizacje posiadające wpis w Starostwie Powiatowym w Węgrowie	
<ul style="list-style-type: none"> - Klub Sportowy „Wicher” Sadowne - Sadowieński Klub Rowerowy - Uczniowski Klub Sportowy w Sadownem - Uczniowski Klub Sportowy „Iskra” w Orzełku - Uczniowski Klub Sportowy „Dystans” w Kołodziażu - Uczniowski Ludowy Klub Sportowy w Sadownem - Uczniowski Klub Sportowy „Grabiny - Uczniowski Klub Sportowy przy Liceum Ogólnokształcącym w Sadownem 	<ul style="list-style-type: none"> - Klub Sportowy „Wicher” Sadowne - Sadowieński Klub Rowerowy - Uczniowski Klub Sportowy w Sadownem - Uczniowski Klub Sportowy „Iskra” w Orzełku - Uczniowski Klub Sportowy „Dystans” w Kołodziażu - Uczniowski Ludowy Klub Sportowy w Sadownem - Uczniowski Klub Sportowy „Grabiny - Uczniowski Klub Sportowy przy Liceum Ogólnokształcącym w Sadownem
Organizacje posiadające wpis w KRS	
<ul style="list-style-type: none"> - Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „Działam” - Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Płatkownica - Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Sadoleś i Morzyczyn Włóki - Stowarzyszenie Wsi Szynkarzyzna - Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Zieleniec - Przyszkolne Stowarzyszenie „Wszyscy Razem” w Kołodziażu - Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Orzełek - Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Złotki 	<ul style="list-style-type: none"> - Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „Działam” - Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Płatkownica - Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Sadoleś i Morzyczyn Włóki - Stowarzyszenie Wsi Szynkarzyzna - Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Zieleniec - Przyszkolne Stowarzyszenie „Wszyscy Razem” w Kołodziażu - Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Orzełek - Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Złotki - Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Sadowne - Stowarzyszenie „Kobiety Wspierają Kobiety”
Jednostki OSP	
<ul style="list-style-type: none"> - Ochotnicza Straż Pożarna w Sadownem - Ochotnicza Straż Pożarna w Wilczogębach - Ochotnicza Straż Pożarna w Morzyczynie Włościańskim - Ochotnicza Straż Pożarna w Morzyczynie Włóki - Ochotnicza Straż Pożarna w Sokółce - Ochotnicza Straż Pożarna w Szynkarzyźnie - Ochotnicza Straż Pożarna w Zalesiu - Ochotnicza Straż Pożarna w Zarzetcie 	<ul style="list-style-type: none"> - Ochotnicza Straż Pożarna w Sadownem - Ochotnicza Straż Pożarna w Wilczogębach - Ochotnicza Straż Pożarna w Morzyczynie Włościańskim - Ochotnicza Straż Pożarna w Morzyczynie Włóki - Ochotnicza Straż Pożarna w Sokółce - Ochotnicza Straż Pożarna w Szynkarzyźnie - Ochotnicza Straż Pożarna w Zalesiu - Ochotnicza Straż Pożarna w Zarzetcie - Ochotnicza Straż Pożarna w Zieleniu
Organizacje posiadające wpis w Krajowym Rejestrze Kół Gospodyń Wiejskich	
-	<ul style="list-style-type: none"> - Koło Gospodyń Wiejskich w Sojkówku - Koło Gospodyń Wiejskich w Ociętym - Koło Gospodyń Wiejskich w Zarzetcie - Koło Gospodyń Wiejskich w Krupińskim „Złota Róża” - Koło Gospodyń Wiejskich w Sokółce - Koło Gospodyń Wiejskich w Morzyczynie Włóki - Koło Gospodyń Wiejskich „Nadburzanki” w Rażnach - Koło Gospodyń Wiejskich w Zalesiu „Zalesianeczki” - Koło Gospodyń Wiejskich w Sadownem - Koło Gospodyń Wiejskich w Płatkownicy

Źródło: opracowane własne.

Organizacje pozarządowe stanowią istotny element demokracji i społeczeństwa obywatelskiego. Charakterystyczną cechą organizacji pozarządowych jest brak powiązań z władzą publiczną. Zgodnie z zasadą subsydiarności organizacje działają na rzecz obywateli, reprezentując ich interesy, broniąc różnorodnych wartości wyznawanych przez poszczególnych członków społeczeństwa i dostarczając wielu świadczeń pomagających im w codziennym życiu. Sektor pozarządowy w Polsce rozwija się powoli, ale systematycznie od ponad 30 lat.

Na terenie gminy Sadowne od 2015 r. powstało 13 organizacji pozarządowych: 2 stowarzyszenia, 1 jednostka OSP oraz 10 kół gospodyń wiejskich. Aż 6 z tych organizacji powstało na obszarze rewitalizacji (2 w Sadownem, 2 w Sokółce, 1 w Krupińskim i 1 w Ociętym).

Organizacje te są prowadzone przez ludzi, którzy realizują jakąś swoją pasję życiową i działają dla dobra wspólnego. Budują coś kluczowego i nieprzekładalnego na pieniądze, czyli kapitał zaufania oraz kapitał społeczny. W ich działaniu widać ogromną energię i zaangażowanie obywateli.

3.1.6. Edukacja i oferta kulturalna oraz sportowa

Na terenie gminy Sadowne w 2023 r. funkcjonowało 6 placówek oświatowych, w których uczniowie mogli pobierać naukę:

- Przedszkole w Sadownem,
- Szkoła Podstawowa w Sadownem,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Grabinach,
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Orzełku,
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Kołodziążu,
- Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Sadownem.

Liczbę uczniów w poszczególnych szkołach (z podziałem na sołectwa) przedstawiono w tabeli nr 11 oraz tabeli nr 12 (szkoła średnia).

Tabela 11. Liczba uczniów poszczególnych szkół w gminie Sadowne

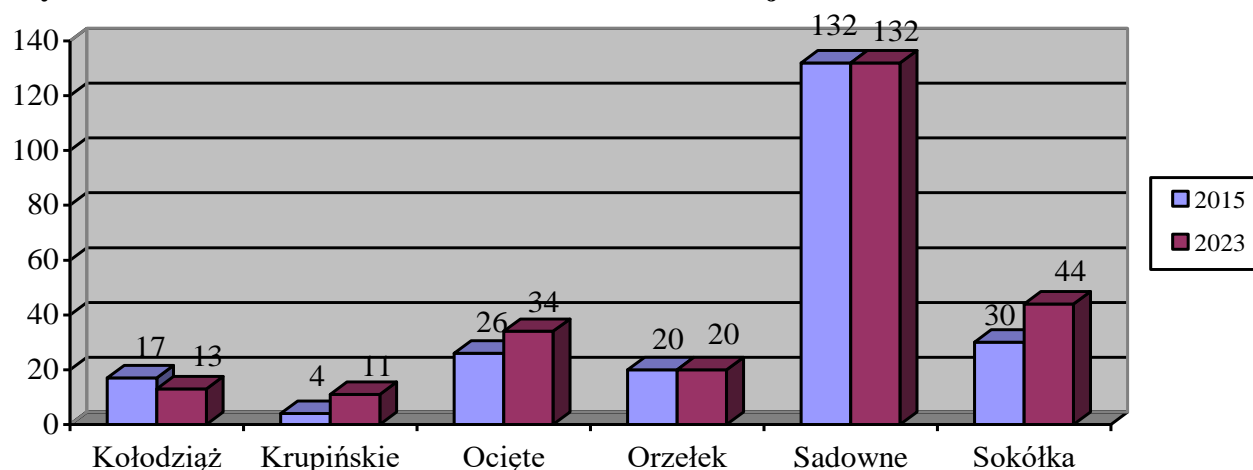
Miejscowość	Przedszkole		SP Sadowne		ZSP Grabiny		NSP Orzelek		NSP Kołodziej	
	2016	2023	2016	2023	2016	2023	2016	2023	2016	2023
Bojewo	1	0	0	5	0	0	0	0	11	6
Grabiny	0	0	0	1	3	19	0	0	0	0
Kolonia Złotki	0	0	0	5	0	0	3	3	3	6
Kołodziej	1	1	1	4	0	0	0	1	15	7
Kołodziej Rybie	0	0	0	5	0	0	0	0	12	3
Krupińskie	0	0	4	9	0	2	0	0	0	0
Morzyczyn Włosciański	1	4	6	11	0	0	0	0	0	0
Morzyczyn Włoki	3	6	13	20	0	1	0	0	0	0
Ocięte	2	3	24	17	0	14	0	0	0	0
Orzelek	0	1	0	1	0	0	20	17	0	1
Płatkownica	2	1	16	22	0	0	0	0	0	0
Raźny	1	0	2	0	5	14	0	0	0	0
Sadoleś	3	4	34	35	0	0	0	0	0	0
Sadowne	23	14	109	118	0	0	0	0	0	0
Sojkówek	5	2	18	20	0	1	0	0	0	0
Sokółka	3	2	27	37	0	0	0	0	0	5
Szynkarzyczna	0	0	1	0	20	47	0	0	0	0
Wilczogęby	1	1	14	20	4	2	0	0	0	0
Zalesie	0	0	1	1	9	16	0	0	0	0
Zarzetka	0	0	0	0	4	21	0	0	0	0
Zieleniec	5	5	25	31	0	0	0	0	0	0
Złotki	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0
Razem:	50	44	295	362	45	137	25	23	41	28

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze szkół.

W 2016 r. do przedszkoli i szkół podstawowych uczęszczało 456 uczniów zamieszkujących obszar gminy Sadowne, z czego aż 295 uczęszczało do Szkoły Podstawowej w Sadownem. Poza tym 228 uczniów uczęszczało do Gimnazjum w Sadownem. Jednak w roku szkolnym 2018/2019 ostatni rocznik uczniów klas III ukończył gimnazjum, kończąc tym samym proces wygaszania gimnazjów. Ostatecznie gimnazja uległy likwidacji 31 sierpnia 2019 r. Od tego czasu do szkół podstawowych przywrócono klasę VII i VIII.

W 2023 r. do szkół uczęszczało 594 uczniów z terenie gminy Sadowne, z czego 106 do przedszkoli (44 Przedszkole w Sadownem i 62 Przedszkole w Grabinach) i 488 do szkół podstawowych. Największa liczba uczniów uczęszcza do Szkoły Podstawowej w Sadownem (362), zaś najmniejsza do szkół niepublicznych: 23 do Niepublicznej Szkoły Podstawowej w Orzełku i 28 do Niepublicznej Szkoły Podstawowej w Kołodziejku.

Wykres 9. Liczba dzieci w szkołach – obszar rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze szkół.

W 2023 r. do placówek oświatowych na terenie gminy Sadowne uczęszczało 254 mieszkańców obszaru zdegradowanego, co stanowi wzrost o 25 osób w porównaniu z rokiem 2015. W analizowanym okresie odnotowano wzrost liczby uczniów z sołectw: Krupińskie (+7 osób), Ocięte (+8 osób) i Sokółka (+14 osób). W sołectwach Orzełek i Sadowne liczba pozostała na tym samym poziomie (kolejno: 20 i 132 uczniów). Natomiast z sołectwa Kołodziej nastąpił spadek liczby uczniów (z 17 na 13).

Na terenie gminy Sadowne funkcjonuje również Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Sadownem, którego organem prowadzącym jest Powiat Węgrowski. W skład Zespołu wchodzi:

- Liceum Ogólnokształcące im. Władysław Orkana w Sadownem,
- Technikum w Sadownem.

Poniżej w tabeli 12 przedstawiono liczbę uczniów w szkole średniej (porównanie roku 2015 i 2023).

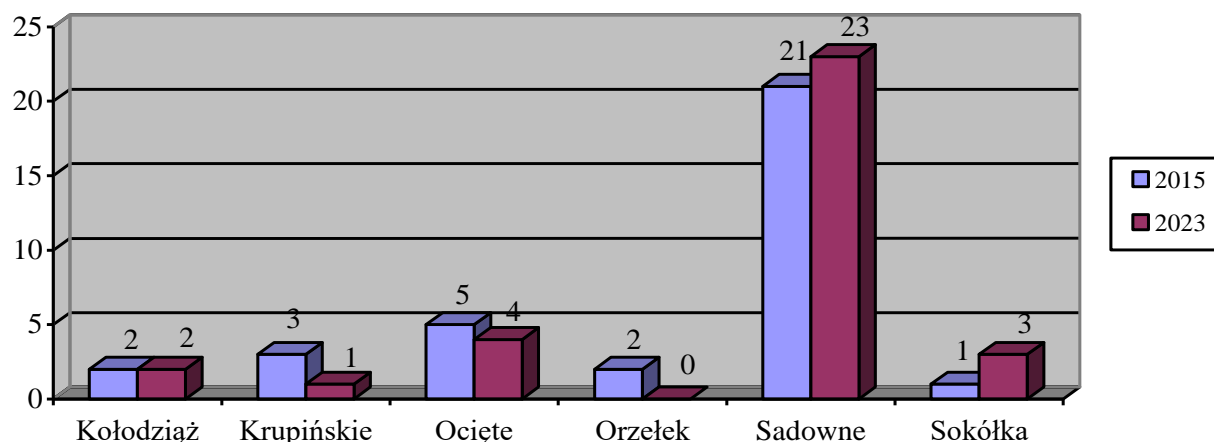
Tabela 12. Liczba uczniów w szkole średniej w gminie Sadowne

Miejscowość	Liczba uczniów w szkole średniej		Liczba uczniów, którzy uzyskali wykształcenie średnie	
	2016	2023	2016	2023
Bojowo	0	0	0	0
Grabiny	1	2	0	0
Kolonia Złotki	2	0	1	0
Kołodział	2	2	2	1
Kołodział Rybie	3	1	2	0
Krupińskie	3	1	2	1
Morzyczyn Włociański	1	1	1	0
Morzyczyn Włoki	3	3	3	0
Ocięte	5	4	5	3
Orzełek	2	0	0	0
Płatkownica	4	1	4	1
Rażny	3	2	4	0
Sadoleś	4	6	0	2
Sadowne	21	23	12	5
Sojkówek	2	5	0	0
Sokołka	1	3	0	0
Szynkarzyzna	3	4	0	0
Wilczogęby	6	4	3	1
Zalesie	2	1	6	1
Zarzetka	4	2	4	0
Zieleniec	1	5	1	2
Złotki	0	2	0	1
Razem	73	72	50	18

Źródło: Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Sadownem

Z danych zawartych w tabeli 12 wynika, że do Zespołu Szkół Ponadpodstawowych w Sadownem w 2023 r. uczęszczało 72 uczniów z terenu gminy Sadowne i 18 uzyskało wykształcenie średnie. Największą grupę uczniów stanowi młodzież z sołectwa Sadowne (23 osoby).

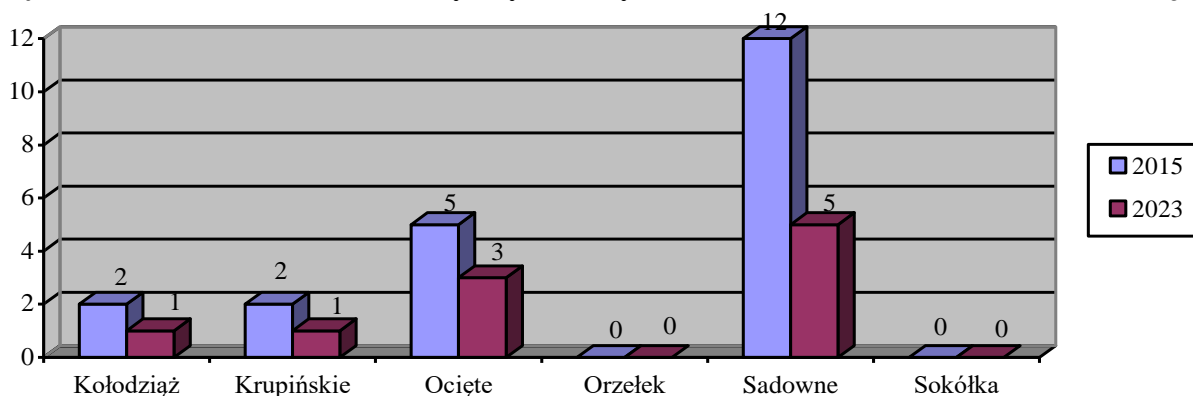
Wykres 10. Liczba uczniów w szkołach średnich – obszar rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze szkół.

W 2015 r. do szkoły średniej uczęszczało 34 uczniów zamieszkujących obszar rewitalizacji, a w 2023 r. 33 osoby. W 2023 r. w stosunku do roku 2015 zwiększyła się liczba uczniów z Sadownego (+2) i Sokółki (+2). Na tym samym poziomie została liczba uczniów z Kołodziaża (2 osoby). Natomiast zmniejszyła się liczba uczniów z Krupińskiego (-2) i Ociętego (-1).

Wykres 11. Liczba uczniów, którzy uzyskali wykształcenie średnie – obszar rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze szkół.

W 2023 r. odnotowano duży spadek liczby uczniów z obszaru rewitalizacji, którzy uzyskali wykształcenie średnie (z 21 do 10). Największy spadek nastąpił wśród uczniów z sołectwa Sadowne (-7). O 2 osoby zmniejszyła się liczba uczniów z sołectwa Ocięte. Po 1 osobie mniej było w sołectwach Kołodziaż i Krupińskie. W sołectwach Orzełek i Sokółka nie było uczniów, którzy uzyskali wykształcenie średnie.

W Programie Rewitalizacji dla Gminy Sadowne na lata 2016-2023 uwzględniono wyniki sprawdzianu szóstoklasisty oraz wyniki egzaminu gimnazjalnego. W związku z reformą systemu oświaty, w niniejszej ewaluacji zaprezentowano wyniki sprawdzianu ósmoklasisty.

Tabela 13. Wyniki sprawdzianu ósmoklasisty w gminie Sadowne w 2023 r.

Przedmiot	Jednostka	Wynik (%)	Średni wynik w Polsce (%)
Język polski	SP w Sadownem	55	66
	ZSP w Grabinach	64	
	NSP w Orzełku	33	
	NSP w Kołodziażu	67	
Język angielski	SP w Sadownem	49	66
	ZSP w Grabinach	43	
	NSP w Orzełku	11	
	NSP w Kołodziażu	61	
Matematyka	SP w Sadownem	47	53
	ZSP w Grabinach	41	
	NSP w Orzełku	12	
	NSP w Kołodziażu	58	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze szkół.

Najwyższą średnią ze sprawdzianu ósmoklasisty na terenie gminy Sadowne uzyskali uczniowie Niepublicznej Szkoły Podstawowej w Kołodzianku. Ich średnia z języka polskiego (67%) i matematyki (58%) była wyższa od średnich wyników w Polsce (kolejno 66% i 53%). Wynik z języka angielskiego był o 5% niższy od średniego wyniku w kraju, który wyniósł (66%). Najniższe wyniki osiągnęli uczniowie Niepublicznej Szkoły Podstawowej w Orzełku. Ich wyniki ze wszystkich przedmiotów były znacznie niższe od średniego wyniku pozostałych szkół z terenu gminy Sadowne oraz średniego wyniku w kraju.

Tabela 14. Wyniki egzaminu maturalnego

Przedmiot	Średni wynik szkoły (%)		Średni wynik w Polsce (%)	
	2016	2023	2016	2023
Język polski	55	46	61	62
Matematyka	55	47	31	61
Język angielski	62	61	55	79
Język rosyjski	67	52	57	74

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Zespołu Szkół Ponadpodstawowych w Sadownem.

Wyniki egzaminu maturalnego w 2023 r. ze wszystkich przedmiotów były niższe niż w 2016 r. Najniższy wynik osiągnięto z języka polskiego (46%), a najwyższy z języka angielskiego (61%). Wyniki uczniów ze szkoły w Sadownem były od 14% z matematyki do 22% z języka rosyjskiego niższe od średniego wyniku w Polsce. Dla porównania w 2016 r. tylko wynik z języka polskiego był niższy od wyniku w kraju.

Tabela 15. Wyposażenie szkół w komputery z dostępem do Internetu

Szkoła	Liczba komputerów z dostępem do Internetu		Liczba uczniów na 1 komputer	
	2016	2023	2016	2023
Przedszkole w Sadownem	1	1	0	0
Szkoła Podstawowa w Sadownem	41	69	7,2	7,88
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Grabinach	10	35	4,5	3,1
Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Orzełku	11	15	2,3	1
Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Kołodzianku	15	12	2,7	2,7
Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Sadownem	15	15	4,9	5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze szkół.

W 2016 r. szkoły z terenu gminy Sadowne były wyposażone w 93 komputery z dostępem do Internetu. W 2023 r. liczba ta wzrosła o 54 komputery i wyniosła 147. Pomimo zwiększenia liczby komputerów tylko nieznacznie zmieniła się liczba uczniów przypadająca na 1 komputer.

3.2. Analiza czynników i zjawisk kryzysowych w pozostałych sferach

3.2.1. Sfera gospodarcza

Przedsiębiorczość odgrywa kluczową rolę w rozwoju gospodarczym. Prowadzi do poprawy standardów życia, generuje kapitał, podnosi poziom dobrobytu, a także wpływa na zwiększenie zatrudnienia i dochodu narodowego.

Tabela 16. Poziom przedsiębiorczości w gminie Sadowne

Miejscowość	2015	2023	2015	2023	2015	2023	2015	2023
	Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych		Liczba zawieszonych podmiotów gospodarczych		Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców		Liczba zawieszonych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	
Bojewo	10	6	3	4	6,8	5	2,0	3,3
Grabiny	6	4	0	0	4,0	2,5	0,0	0
Kolonia Złotki	1	0	0	0	0,9	0	0,0	0
Kołodział	4	7	2	2	2,0	3,9	1,0	1,1
Kołodział Rybie	3	2	0	0	2,3	1,8	0,0	0
Krupińskie	1	2	1	0	1,4	3	1,4	0
Morzyczyn Włociański	5	9	1	2	2,6	5,5	0,5	1,2
Morzyczyn Włoki	3	12	3	4	0,8	3,3	0,8	1,1
Ocięte	3	10	0	1	0,9	3	0,0	0,3
Orzełek	2	4	1	2	0,9	1,8	0,4	0,9
Płatkownica	7	9	1	2	2,7	3,5	0,4	0,8
Raźny	1	1	0	0	1,1	1,2	0,0	0
Sadoleś	6	10	5	3	1,9	3,3	6,1	1
Sadowne	84	78	17	23	6,4	6,2	1,3	1,8
Sojkówek	9	5	0	4	4,4	2,5	0,0	2
Sokółka	7	9	1	2	1,7	2,4	0,2	0,5
Szynkarzyzna	13	20	6	2	4,0	6,2	1,8	0,6
Wilczogęby	1	1	0	1	0,8	0,8	0,0	0,8
Zalesie	7	7	1	2	3,6	3,6	0,5	1
Zarzetka	3	4	0	0	1,5	2,4	0,0	0
Zieleniec	9	11	4	0	1,7	3,4	1,1	0
Złotki	10	13	0	4	3,5	4,6	0,0	1,4
Razem (Średnia)	195	224	46	58	(2,8)	(3,2)	(0,80)	(0,81)

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej.

W 2023 r. na terenie gminy Sadowne zarejestrowane były 282 podmioty gospodarcze, z czego 224 podmioty posiadało status „aktywny” i 58 status „zawieszony”. W porównaniu do 2015 r. nastąpił wzrost o 29 podmiotów aktywnych i 12 podmiotów zawieszonych.

Najwięcej podmiotów zlokalizowanych było na terenie sołectwa Sadowne (78). W sołectwie Kolonia Złotki nie funkcjonuje żadne przedsiębiorstwo, a w sołectwach Raźny i Wilczogęby po 1 podmiocie gospodarczym. Sołectwo Sadowne charakteryzowało się również najwyższą liczbą zawieszonych podmiotów gospodarczych (23).

Wskaźnik pokazujący liczbę aktywnych przedsiębiorców w przeliczeniu na 100 mieszkańców w poszczególnych sołectwach miał zróżnicowaną wartość. Najwyższy przyjął w sołectwie Sadowne i Szynkarzyna (po 6,2), nieznacznie niższą w sołectwie Morzyczyn Włociański (5,5) oraz Bojewo (5). Natomiast najmniejszy wśród sołectw, w których są funkcjonujące przedsiębiorstwa, miało sołectwo Wilczogęby (0,8).

3.2.2. Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna

Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej pozwoli na określenie, w których częściach gminy ramy przestrzenne są niewystarczająco dobrze zorganizowane dla funkcjonujących w nim osób.

3.2.2.1. Zasoby mieszkaniowe gminy – lokale socjalne

Tabela 17. Odsetek lokali socjalnych wymagających podjęcia prac modernizacyjnych / remontowych w poszczególnych sołectwach Gminy Sadowne

Miejscowość	2015		2023	
	Liczba lokali socjalnych w zasobie gminy wymagających remontu	Odsetek lokali socjalnych we własności gminy w miejscowości wymagających remontu w ogólnej liczbie lokali we własności gminnej w gminie	Liczba lokali socjalnych w zasobie gminy wymagających remontu	Odsetek lokali socjalnych we własności gminy w miejscowości wymagających remontu w ogólnej liczbie lokali we własności gminnej w gminie
Bojewo	0	0	0	0
Grabiny	1	6,3	0	0
Kolonia Złotki	0	0	0	0
Kołodział	2	12,5	3	18,8
Kołodział Rybie	0	0	0	0
Krupińskie	0	0	0	0
Morzyczyn Włociański	0	0	0	0
Morzyczyn Włoki	0	0	0	0
Ocięte	0	0	0	0
Orzełek	0	0	0	0
Płatkownica	3	18,8	3	18,8
Raźny	0	0	0	0
Sadoleś	0	0	0	0
Sadowne	3	18,8	3	18,8
Sojkówek	0	0	0	0
Sokółka	3	18,8	3	18,8
Szynkarzyna	4	25	4	25
Wilczogęby	0	0	0	0
Zalesie	0	0	0	0
Zarzetka	0	0	0	0
Zieleniec	0	0	0	0
Złotki	0	0	0	0
Razem	16	-	16	-

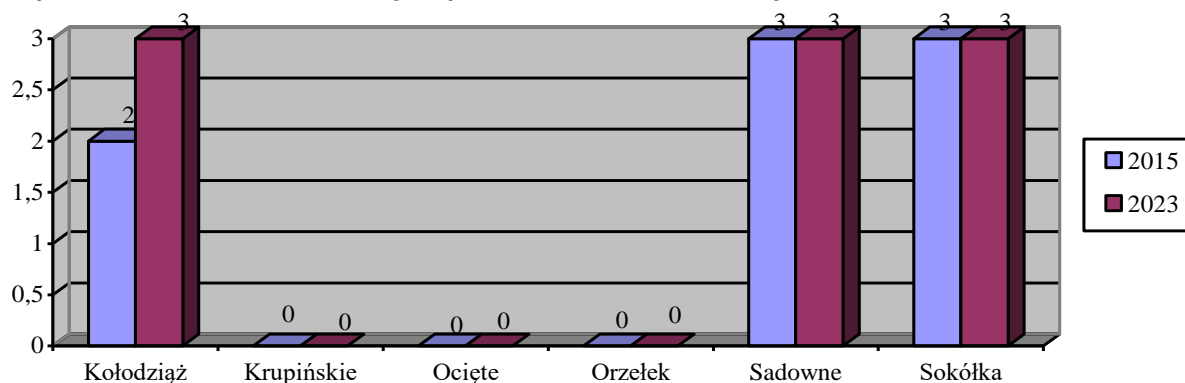
Źródło: opracowane własne.

Lokale wchodzące w skład zasobu mieszkaniowego gminy Sadowne są wynajmowane członkom wspólnoty samorządowej gminy, którzy posiadają niezaspokojone potrzeby mieszkaniowe i spełniają określone kryterium dochodowe.

Jakość przestrzeni ma decydujące znaczenie zarówno w dużej skali: dla rozwoju społecznego, ekonomicznego i gospodarczego całej gminy, jak i w skali jednostki: na poziomie danej miejscowości, kontaktu między osobami.

Gmina Sadowne posiada 16 mieszkań należących do zasobów mieszkaniowych. Liczba ta jest niezmienna od 2015 r. Wszystkie lokale wymagają podjęcia prac modernizacyjnych i remontowych.

Wykres 12. Liczba lokali socjalnych – obszar rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne.

W 2015 r. na terenie obszaru rewitalizacji gmina Sadowne posiadała 8 mieszkań należących do zasobów gminnych. W 2023 r. przybyło 1 mieszkanie w sołectwie Kołodziej. Budynki te ze względu na długi okres eksploatacji charakteryzują się bardzo często złym stanem technicznym oraz słabym wyposażeniem w infrastrukturę techniczną. W sołectwach: Krupińskie, Ocięte i Orzełek nie ma lokali należących do zasobów mieszkaniowych.

3.2.2.2. Budynki użyteczności publicznej

Istotnym elementem sfery przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej są budynki użyteczności publicznej czyli obiekty, których głównym celem jest dostarczanie szerokiego spektrum udogodnień dla społeczności lokalnej. Stanowią one kluczowy element infrastruktury miast i gmin. Ważną cechą takich miejsc jest ich powszechny charakter – są dostępne dla wszystkich mieszkańców, niezależnie od ich statusu społecznego czy ekonomicznego.

Każdy budynek użyteczności publicznej musi być w pełni bezpieczny dla użytkowników oraz otoczenia. Należy wziąć pod uwagę nie tylko architekturę i konstrukcję, ale też dodatkowe zabezpieczenia, np. przeciwpożarowe.

W tabeli 18 przedstawiono liczbę budynków użyteczności publicznej na terenie gminy Sadowne wymagających modernizacji, adaptacji i wyposażenia na cele społeczne, edukacyjne, kulturowe.

Tabela 18. Liczba budynków użyteczności publicznej wymagających modernizacji / adaptacji i wyposażenia na cele społeczne, edukacyjne, kulturowe

Miejscowość	Liczba budynków publicznych wymagających modernizacji/ adaptacji i wyposażenia na cele społeczne, edukacyjne, kulturowe		Wskazanie lokalizacji budynku
	2015	2023	
Bojewo	0	0	
Grabiny	0	0	
Kolonia Złotki	0	0	
Kołodział	2	2	Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Kołodziału, budynki po Folwarku Zamojskich
Kołodział Rybie	0	0	
Krupińskie	1	1	Świetlica wiejska
Morzyczyn Włociański	0	0	
Morzyczyn Włoki	0	0	
Ociężte	1	1	Świetlica wiejska
Orzełek	1	1	Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Orzełku
Płatkownica	0	0	
Rażny	0	0	
Sadoleś	0	0	
Sadowne	1	1	Budynek starej plebani
Sojkówek	0	0	
Sokółka	2	2	Budynek po byłej szkole podstawowej, świetlica wiejska
Szynkarzyzna	0	0	
Wilczogęby	0	0	
Zalesie	0	0	
Zarzetka	0	0	
Zieleniec	0	0	
Złotki	0	0	
Razem	8	8	-

Źródło: opracowanie własne.

W analizowanym okresie nie zmieniła się liczba budynków użyteczności publicznej na terenie gminy Sadowne wymagających modernizacji, adaptacji i wyposażenia na cele społeczne, edukacyjne, kulturowe.

Część wymienionych obiektów była w ostatnich latach modernizowana (sala gimnastyczna w NSP w Kołodziału, świetlica w Krupińskim, świetlica w Ociężtem, sale w NSP w Orzełku, budynek po byłej szkole i świetlica w Sokółce), jednak potrzeby są znacznie większe.

3.2.2.3. Zabytki

W 2015 r. obiekty zabytkowe zlokalizowane były w 16 sołectwach gminy Sadowne. Łącznie zasoby zabytkowe obejmowały 100 obiektów. Na tle wszystkich sołectw wyróżniały się: Morzyczyn Włociański (16 obiektów), Płatkownica (15 obiektów) oraz Sadowne (12 obiektów).

Tabela 19. Wykaz zabytków w Gminie Sadowne

Miejscowość	Zabytki	
	2015	2023
Bojewo	1. Dom (chałupa) nr 3 2. Dom (chałupa) nr 19 3. Dom (chałupa) nr 29 4. Dom (chałupa) nr 34 5. Dom (chałupa) nr 40 (dz. 38) 6. Dom (chałupa) nr 58 (dz. 56) 7. Krzyż drewniany	1. Dom (chałupa) nr 3 2. Dom (chałupa) nr 34
Grabiny	1. Kapliczka 2. Kapliczka przydrożna – krzyż żelazny	1. Kapliczka 2. Kapliczka przydrożna – krzyż żelazny
Kolonia Złotki	-	-
Kołodział	1. Kapliczka przydrożna – krzyż żelazny 2. Stanowisko archeologiczne 3. Stanowisko archeologiczne	1. Kapliczka przydrożna – krzyż żelazny 2. Stanowisko archeologiczne 3. Stanowisko archeologiczne
Kołodział Rybie	-	-
Krupińskie	1. Dom (chałupa) nr 14 (dz. 17) 2. Młyn wodno-motorowy	1. Dom (chałupa) nr 14 (dz. 17) 2. Młyn wodno-motorowy
Morzyczyn Włociański	1. Dom (chałupa) nr 7 2. Dom (chałupa) nr 8 3. Dom d. komora celna 4. Stanowisko archeologiczne 5. Stanowisko archeologiczne nr 1 6. Stanowisko archeologiczne nr 2 7. Stanowisko archeologiczne nr 3 8. Stanowisko archeologiczne nr 4 9. Stanowisko archeologiczne nr 5 10. Stanowisko archeologiczne nr 6 11. Stanowisko archeologiczne nr 7 12. Stanowisko archeologiczne nr 8 13. Stanowisko archeologiczne nr 9 14. Stanowisko archeologiczne nr 10 15. Stanowisko archeologiczne nr 11 16. Stanowisko archeologiczne nr 12	1. Dom (chałupa) nr 7 2. Stanowisko archeologiczne 3. Stanowisko archeologiczne nr 1 4. Stanowisko archeologiczne nr 2 5. Stanowisko archeologiczne nr 3 6. Stanowisko archeologiczne nr 4 7. Stanowisko archeologiczne nr 5 8. Stanowisko archeologiczne nr 6 9. Stanowisko archeologiczne nr 7 10. Stanowisko archeologiczne nr 8 11. Stanowisko archeologiczne nr 9 12. Stanowisko archeologiczne nr 10 13. Stanowisko archeologiczne nr 11 14. Stanowisko archeologiczne nr 12 15. Stanowisko archeologiczne nr 13
Morzyczyn Włóki	1. Krzyż drewniany 2. Stanowisko archeologiczne	1. Stanowisko archeologiczne
Ocięte	-	1. Stanowisko archeologiczne nr 1 2. Stanowisko archeologiczne nr 2
Orzełek	-	-
Płatkownica	1. Młyn 2. Stanowisko archeologiczne nr 1 3. Stanowisko archeologiczne nr 2 4. Stanowisko archeologiczne nr 3 5. Stanowisko archeologiczne nr 4 6. Stanowisko archeologiczne nr 5 7. Stanowisko archeologiczne nr 6 8. Stanowisko archeologiczne nr 7 9. Stanowisko archeologiczne nr 8 10. Stanowisko archeologiczne nr 9 11. Stanowisko archeologiczne nr 10 12. Stanowisko archeologiczne nr 11 13. Stanowisko archeologiczne nr 12 14. Stanowisko archeologiczne nr 13 15. Stanowisko archeologiczne nr 14	1. Młyn 2. Cmentarz ewangelicki 3. Stanowisko archeologiczne nr 1 4. Stanowisko archeologiczne nr 2 5. Stanowisko archeologiczne nr 3 6. Stanowisko archeologiczne nr 4 7. Stanowisko archeologiczne nr 5 8. Stanowisko archeologiczne nr 6 9. Stanowisko archeologiczne nr 7 10. Stanowisko archeologiczne nr 8 11. Stanowisko archeologiczne nr 9 12. Stanowisko archeologiczne nr 10 13. Stanowisko archeologiczne nr 11 14. Stanowisko archeologiczne nr 12 15. Stanowisko archeologiczne nr 13 16. Stanowisko archeologiczne nr 14
Raźny	1. Dom (chałupa) z zagrodzie nr 16 2. Stodoła ze spichlerzem w zagrodzie	1. Kapliczka przydrożna – krzyż żelazny 2. Stanowisko archeologiczne nr 5

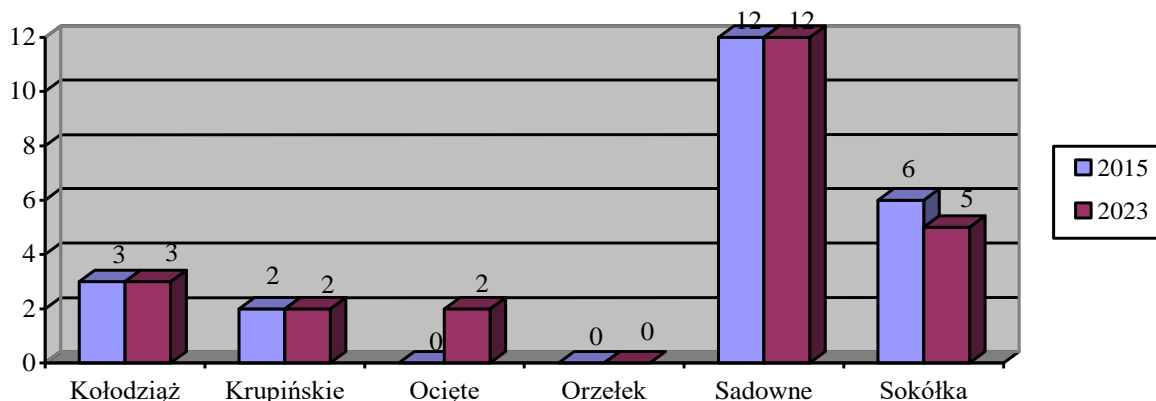
	nr 16 3. Kapliczka przydrożna – krzyż żelazny	3. Stanowisko archeologiczne nr 6
Sadoleś	-	1. Stanowisko archeologiczne nr 2 2. Stanowisko archeologiczne nr 3 3. Stanowisko archeologiczne nr 4
Sadowne	1. Kapliczka Matki Boskiej 2. Kapliczka – krzyż kamienny 3. Kościół Parafialny pw. Św. Jana Chrzyciela 4. Plebania przy Kościele Parafialnym pw. Św. Jana Chrzyciela 5. Cmentarz parafialny 6. Dom (ul. Kościuszki 9) 7. Dom (ul. Kościuszki 18) 8. Dom (ul. Kościuszki 20) 9. Dom (ul. Kościuszki 47) 10. Dom (ul. Kościuszki 56) 11. Dom (ul. Kościuszki 76) 12. Dom (ul. Kościuszki 78)	1. Kapliczka Matki Boskiej 2. Kościół Parafialny pw. Św. Jana Chrzyciela 3. Plebania przy Kościele Parafialnym pw. Św. Jana Chrzyciela 4. Cmentarz parafialny 5. Dom (ul. Kościuszki 9) 6. Dom (ul. Kościuszki 18) 7. Dom (ul. Kościuszki 20) 8. Pomnik Tadeusza Kościuszki (Plac Kościelny) 9. Piekarnia (ul. Mazowiecka 17A) 10. Mogiła „na Draku” poświęcona Żydom i Polakom pomordowanym w 1943 r. przez Niemców (ul. Słoneczna) 11. Stanowisko archeologiczne nr 1 12. Stanowisko archeologiczne nr 2
Sojkówek	1. Cmentarz ewangelicki	1. Cmentarz ewangelicki 2. Stanowisko archeologiczne nr 2 3. Stanowisko archeologiczne nr 3
Sokołka	1. Dom (chałupa) nr 89 (dz. 82) 2. Dom (chałupa) nr 98 (dz. 95) 3. Dom (chałupa) nr 118 (dz. 116) 4. Stanowisko archeologiczne nr 2 5. Stanowisko archeologiczne nr 3 6. Stanowisko archeologiczne nr 4	1. Dom (chałupa) nr 95 (dz. 231) 2. Dom (chałupa) nr 118 (dz. 116) 3. Stanowisko archeologiczne nr 2 4. Stanowisko archeologiczne nr 3 5. Stanowisko archeologiczne nr 4
Szynkarzyzna	1. Dom (chałupa) nr 5 2. Dom (chałupa) nr 37 (dz. 35) 3. Dom (chałupa) nr 76B 4. Dom (chałupa) nr 77 5. Dom (chałupa) nr 95 (dz. 83) 6. Kapliczka przydrożna 7. Krzyż drewniany 8. Stanowisko archeologiczne nr 1/23 9. Stanowisko archeologiczne nr 1	1. Dom (chałupa) nr 95 (dz. 730) 2. Kapliczka przydrożna 3. Stanowisko archeologiczne nr 1/15 4. Stanowisko archeologiczne nr 1 5. Stanowisko archeologiczne nr 2
Wilczogęby	1. Dom (chałupa) nr 26 2. Stodoła ze spichlerzem w zagrodzie nr 26 3. Dom (chałupa) nr 27 4. Kapliczka przydrożna – krzyż żelazny 5. Stanowisko archeologiczne nr 1 6. Stanowisko archeologiczne nr 2 7. Stanowisko archeologiczne nr 3	1. Kapliczka przydrożna – krzyż żelazny 2. Stanowisko archeologiczne nr 1 3. Stanowisko archeologiczne nr 2 4. Stanowisko archeologiczne nr 3
Zalesie	1. Dom (chałupa) nr 8 2. Kapliczka Św. Jana Nepomucena	1. Dom (chałupa) nr 8 2. Kapliczka Św. Jana Nepomucena 3. Stanowisko archeologiczne nr 1 4. Stanowisko archeologiczne nr 3 5. Stanowisko archeologiczne nr 4 6. Stanowisko archeologiczne nr 5 7. Stanowisko archeologiczne nr 6
Zarzetka	1. Dom (chałupa) nr 18 (d. 19) 2. Dom (chałupa) nr 22 3. Dom (chałupa) nr 26 4. Krzyż drewniany	1. Dom (chałupa) nr 18 (dz. 640) 2. Stanowisko archeologiczne nr 2 3. Stanowisko archeologiczne nr 3 4. Stanowisko archeologiczne nr 4

		5. Stanowisko archeologiczne nr 5 6. Stanowisko archeologiczne nr 6 7. Stanowisko archeologiczne nr 7 8. Stanowisko archeologiczne nr 8 9. Stanowisko archeologiczne nr 9
Zieleniec	1. Stanowisko archeologiczne nr 1 2. Stanowisko archeologiczne nr 2 3. Stanowisko archeologiczne nr 3 4. Stanowisko archeologiczne nr 4 5. Stanowisko archeologiczne nr 5 6. Stanowisko archeologiczne nr 6 7. Stanowisko archeologiczne nr 7 8. Stanowisko archeologiczne nr 8 9. Stanowisko archeologiczne nr 9	1. Stanowisko archeologiczne nr 1 2. Stanowisko archeologiczne nr 2 3. Stanowisko archeologiczne nr 3 4. Stanowisko archeologiczne nr 4 5. Stanowisko archeologiczne nr 5 6. Stanowisko archeologiczne nr 6 7. Stanowisko archeologiczne nr 7 8. Stanowisko archeologiczne nr 8 9. Stanowisko archeologiczne nr 9
Złotki	-	-
Razem:	100	103

Źródło: opracowanie własne.

W 2023 r. zabytki zlokalizowane były w 18 sołectwach gminy Sadowne. Łącznie zasoby zabytkowe obejmowały 103 obiekty. Na tle wszystkich sołectw wyróżniały się: Płatkownica (16 obiektów), Morzyczyn Włociański (15 obiektów) oraz Sadowne (12 obiektów). Nowe zabytki pojawiły się w sołectwach: Ocięte i Sadoleś (po 3 obiekty).

Wykres 13. Liczba zabytków – obszar rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne.

Na obszarze rewitalizacji w analizowanym okresie zwiększyła się liczba zabytków w sołectwie Ocięte (+2 obiekty) oraz zmniejszyła w sołectwie Sokółka (-2 obiekt). W pozostałych sołectwach liczba obiektów zabytkowych nie uległa zmianie.

3.2.3. Sfera środowiskowa

3.2.3.1. Wyroby azbestowe

Jednym z najważniejszych zidentyfikowanych problemów w sferze środowiskowej jest obecność obiektów, na których znajduje się szkodliwy dla zdrowia mieszkańców azbest.

Eternit to materiał, którym w latach 60. i 70. XX wieku masowo kryto dachy i elewacje domów oraz budynków gospodarczych. Na terenie gminy Sadowne cieszył się ogromną popularnością również z tego względu, że w sąsiedniej gminie (w Małkini Górnej) funkcjonowało Mazowieckie Przedsiębiorstwo Materiałów Izolacji Budowlanej „Izolacja”, w którym w latach 1972-1990 produkowane były płyty faliste azbestowo-cementowe (zarówno faliste jak i płaskie) oraz gąsiorzy zawiasowe.

W latach 2014-2023 Gmina Sadowne usunęła ok. 820 Mg wyrobów zawierających azbest. Zgodnie z danymi z Bazy Azbestowej, do unieszkodliwienia z terenu gminy Sadowne pozostaje jeszcze 5 038,3 Mg wyrobów azbestowych, w tym 4 997,4 Mg od osób fizycznych i 40,9 Mg od osób prawnych.

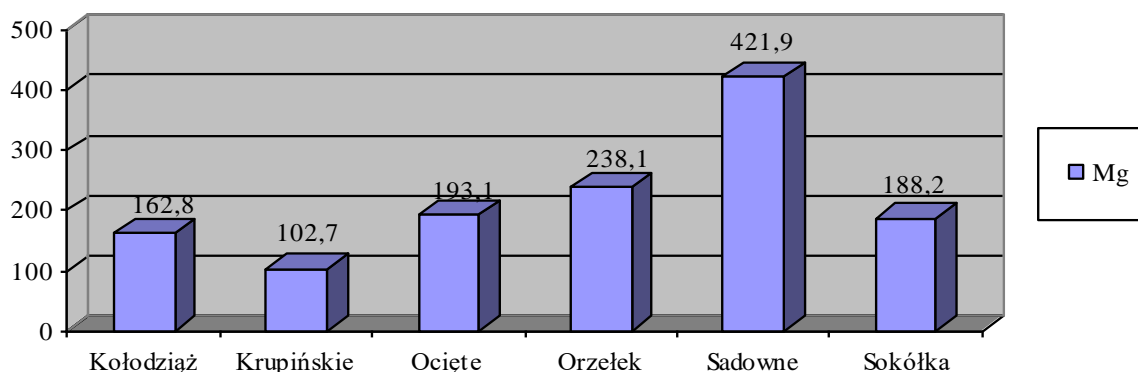
Tabela 20. Wyroby azbestowe na terenie gminy Sadowne

Miejscowość	Zasoby azbestu pozostałe do unieszkodliwienia (kg)			
	Osoby fizyczne	Osoby prawne	Razem	Na 1 ha
Bojewo	279 026	0	279 026	568,3
Grabiny	131 293	0	131 293	447,2
Kolonia Złotki	15 915	0	15 915	40
Kołodział	162 801	0	162 801	340
Kołodział Rybie	160 105	0	160 105	328,1
Krupińskie	102 746	0	102 746	368,9
Morzyczyn Włościański	329 573	825	330 398	323,6
Morzyczyn Włoki	432 359	0	432 359	485,9
Ocięte	193 127	0	193 127	262
Orzełek	238 068	0	238 068	282,9
Płatkownica	284 795	7 995	292 790	274,1
Raźny	127 457	0	127 457	309,8
Sadoleś	398 271	0	398 271	584,2
Sadowne	401 835	20 096	421 931	347
Sojkówek	274 848	0	274 848	489,1
Sokółka	187 133	1 080	188 213	410,7
Szynkarzyczna	273 778	0	273 778	273,5
Wilczogęby	287 697	0	287 697	520,9
Zalesie	294 724	3 525	298 249	697,7
Zarzetka	79 675	0	79 675	181
Zieleniec	142 360	7 448	149 808	133,4
Złotki	199 794	0	199 794	322,8
Razem (Średnia)	4 997 376	40 968	5 038 344	(348)

Źródło: Baza Azbestowa.

Gmina Sadowne nie posiada wystarczających środków, które pozwoliłyby na usunięcie zalegającego azbestu. Bez dotacji nie jest w stanie sfinansować zadania, ponieważ corocznie dokonywanych jest kilkadziesiąt zgłoszeń od mieszkańców, czyli nawet kilkaset ton odpadów.

Wykres 14. Wyroby azbestowe – obszar rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne.

Na obszarze rewitalizacji najwięcej wyrobów zawierających azbest pozostaje do unieszkodliwienia w sołectwie Sadowne – 421,9 Mg, z czego 401,8 Mg należy do osób fizycznych, a 20,1 Mg do osób prawnych. Najmniej wyrobów azbestowych pozostaje w sołectwie Krupińskie – 102,7 Mg (u osób fizycznych).

3.2.3.2. Zasoby przyrodnicze

Zasoby przyrodnicze to wszystkie składniki materii i energii, wykorzystywane przez człowieka w toku jego funkcjonowania i rozwoju. Mają one fundamentalne znaczenie dla przetrwania populacji ludzkiej oraz dalszego rozwoju cywilizacji.

Cały obszar gminy Sadowne stanowią tereny Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego. Ponad połowę terenu gminy (7 295,1 ha) obejmuje Obszar Natura 2000, a w tym:

- całkowitą powierzchnię 8 sołectw (Morzyczyn Włociański, Morzyczyn Włoki, Płatkownica, Rażny, Sadoleś, Sojkówek, Wilczogęby, Zalesie),
- częściową powierzchnię 5 sołectw (Grabiny, Sadowne, Szykarzyzna, Orzełek, Złotki).

Na terenie Gminy Sadowne ochroną pomnikową objęto wiele drzew, głównie są to dęby szypułkowe, lipy drobnolistne oraz sosny zwyczajne. Do najbardziej okazałych drzew pomnikowych liczących się w skali kraju należą: dąb szypułkowy o obwodzie 615 cm i 24 m wysokości we wsi Ocięte, lipa drobnolistna o obwodzie 305 cm i wysokości 24 m w Wilczogębach oraz sosna zwyczajna o obwodzie 135 cm i 12 metrów wysokości na Stacji Kolejowej w Sadownem. Również na uwagę zasługuje aleja dębów o wymiarach od 185 cm do 385 cm i wysokości 15-26 metrów rosnących na cmentarzu w Sadownem.

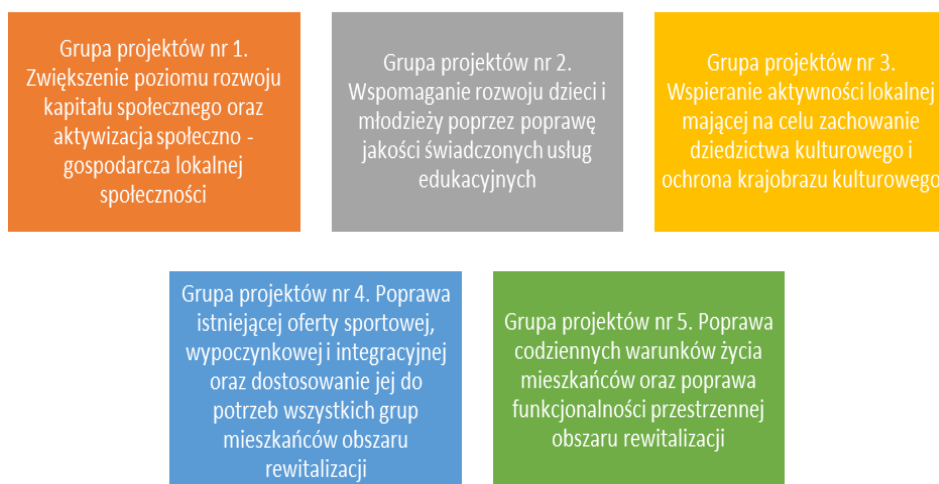
Tabela 21. Obszary prawnie chronione w Gminie Sadowne

Miejscowość	Nadbużański Park Krajobrazowy	Obszar Natura 2000	Inne
Bojewo	+	-	-
Grabiny	+	+	-
Kolonia Złotki	+	-	-
Kołodział	+	-	-
Kołodział Rybie	+	-	-
Krupińskie	+	-	-
Morzyczyn Włociański	+	+	-
Morzyczyn Włoki	+	+	-
Ocięte	+	-	-
Orzełek	+	częściowo	-
Płatkownica	+	+	-
Raźny	+	+	-
Sadoleś	+	+	-
Sadowne	+	-	-
Sojkówek	+	+	-
Sokółka	+	-	-
Szynkarzyzna	+	+	-
Wilczogęby	+	+	-
Zalesie	+	+	-
Zarzetka	+	-	-
Zieleniec	+	-	Użytek ekologiczny – Torfowisko Kules 27,6 ha
Złotki	+	częściowo	-

Źródło: opracowanie własne.

4. Przebieg realizacji i postęp rzeczowy Programu Rewitalizacji dla Gminy Sadowne na lata 2016-2023

W ramach Programu Rewitalizacji przewidziano do realizacji 5 grup projektów odpowiadających na najważniejsze zidentyfikowane na obszarze rewitalizacji problemy: niską aktywność społeczną mieszkańców, niedostatecznie rozwinięte postawy przedsiębiorczości.

W trakcie realizacji Programu nie zgłoszono nowego projektu oraz żaden z podmiotów nie wystąpił o modyfikację swojego projektu wpisanego do Programu.

W ramach ewaluacji Programu Rewitalizacji dokonano analizy realizacji zaplanowanych przedsięwzięć (w ramach wszystkich grup projektów). Wykazano jedynie przedsięwzięcia, które zostały zrealizowane na obszarze rewitalizacji w analizowanym okresie.

Tabela 22. Grupa projektów nr 1

Zwiększenie poziomu rozwoju kapitału społecznego oraz aktywizacja społeczno-gospodarcza lokalnej społeczności

Nr przedsięwzięcia	Nazwa przedsięwzięcia	Zrealizowane TAK/NIE	Opis	Termin realizacji
Przedsięwzięcie 1	Organizacja plenerowych seansów filmowych w Sadownem	TAK	- pokaz filmowy w formie kina plenerowego pt. „NERVE” w ramach realizacji programu profilaktycznego „Profilaktyka przez sport”	2020
Przedsięwzięcie 2	Spotkania przy książce	TAK	- udział w akcji Narodowe Czytanie, - zakup nowości wydawniczych, - udział w Narodowym Programie Rozwoju Czytelnictwa, - spotkania autorskie, - promocja czytelnictwa wśród najmłodszych	2017-2023
Przedsięwzięcie 3	Utworzenie „Kina za rogiem”	NIE	-	-
Przedsięwzięcie 4	Rozwój i modernizacja sieci świetlic wiejskich	TAK	- prace remontowe w świetlicach wiejskich, - modernizacja budynków, - zakup wyposażenia, - utwardzenie terenu, - termomodernizacja budynków, - rozbudowa obiektów, - wymiana instalacji, - wykonanie ogrodzenia	2017-2023
Przedsięwzięcie 5	Odnowa i zagospodarowanie terenu po byłej szkole podstawowej w Sokółce	TAK	- remont elewacji strażnicy OSP w Sokółce, - remont strażnicy OSP Sokółka, - remont części budynku użytkowanej przez OSP Sokółka wraz z zakupem wyposażenia	2018 2021 2023

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 23. Grupa projektów nr 2

Wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży poprzez poprawę jakości świadczonych usług edukacyjnych

Nr przedsięwzięcia	Nazwa przedsięwzięcia	Zrealizowane TAK/NIE	Opis	Termin realizacji
Przedsięwzięcie 6	Doszkalanie uczniów w zakresie języków, matematyki, przyrody przy wykorzystaniu metod i narzędzi	TAK	- realizacja projektu „W baśniowej krainie liczb” w Niepublicznej Szkole Podstawowej w Orzełku, - udział w programie „Laboratoria Przyszłości”	2019-2020 2021-2022
Przedsięwzięcie 7	Walka z wykluczeniem cyfrowym	TAK	- realizacja projektu „Podniesienie kompetencji cyfrowych mieszkańców województwa mazowieckiego”	2018-2020
Przedsięwzięcie 8	Pomysłowe dzieciaki	TAK	- zajęcia robotyki, - warsztaty artystyczne, - warsztaty slime	2020-2023
Przedsięwzięcie 9	Utworzenie publicznego punktu dostępu do Internetu w centrum Sadownego	NIE	-	-
Przedsięwzięcie 10	E-szkoła	TAK	- zakup tablicy multimedialnej do Niepublicznej Szkoły Podstawowej w Orzełku w ramach projektu „Gmina Sadowne przeciw przemocy w rodzinie”, - udział w programie Zdalna Szkoła wsparcie Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej w systemie kształcenia zdalnego – zakup 20 laptopów i 20 tabletów, - udział w programie Zdalna Szkoła + w ramach Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej – zakup 27 laptopów i 25 myszy, - udział w „Mazowieckim programie przygotowania szkół, nauczycieli i uczniów do nauczania zdalnego”	2018 2020 2020 2020-2021
Przedsięwzięcie 11	Wymiana mebli szkolnych w Niepublicznej Szkole Podstawowej w Orzełku	TAK	- realizacja projektu „Wyposażenie pracowni fizyczno-chemicznej w Niepublicznej Szkole Podstawowej w Orzełku”, - realizacja projektu „Remont i wyposażenie sali przedszkolnej w Niepublicznej Szkole Podstawowej w Orzełku”	2019-2020 2020
Przedsięwzięcie 12	Poprawa warunków nauki w oddziale przedszkolnym w Kołodziażu	TAK	- modernizacja sali gimnastycznej w Niepublicznej Szkole Podstawowej w Kołodziażu	2022

Przedsięwzięcie 13	Poprawa bezpieczeństwa dzieci szkolnych i innych osób korzystających z budynku szkoły podstawowej w Kołodziażu poprzez wyrównanie istniejącej nawierzchni placu przed budynkiem i usunięcie korzeni	TAK	- ułożenie kostki brukowej przed budynkiem Niepublicznej Szkoły Podstawowej w Kołodziażu	2018-2020
--------------------	---	-----	--	-----------

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 24. Grupa projektów nr 3

Wspieranie aktywności lokalnej mającej na celu zachowanie dziedzictwa kulturowego i ochrona krajobrazu kulturowego

Nr przedsięwzięcia	Nazwa przedsięwzięcia	Zrealizowane TAK/NIE	Opis	Termin realizacji
Przedsięwzięcie 14	Aktywny mieszkaniec Gminy Sadowne	TAK	- realizacja projektu „Aktywny senior”, - realizacja projektu „Spotkania z kulturą ludową w Sadownem (zakup strojów ludowych i okolicznościowych oraz wyposażenie pracowni rękodzieła” - udział w projekcie profilaktycznym „Zdrowa, aktywna i świadoma kobieta w powiecie węgrowskim” (wykłady na temat zdrowia kobiety, wycieczka rowerowa)	2018 2020-2021 2023
Przedsięwzięcie 15	Sadowieński produkt lokalny	TAK	- konkurs kulinarny „Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Sadownego”	2018
Przedsięwzięcie 16	Adaptacja budynku starej plebanii na potrzeby Muzeum Ziemi Sadowieńskiej	NIE	-	-
Przedsięwzięcie 17	Adaptacja budynków po Folwarku Zamojskich na centrum konferencyjno-szkoleniowe	NIE	-	-
Przedsięwzięcie 18	Budowa targowiska gminnego w Sadownem	TAK	- budowa targowiska gminnego Mój Rynek w Sadownem	2018

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 25. Grupa projektów nr 4

Poprawa istniejącej oferty sportowej, wypoczynkowej i integracyjnej oraz dostosowanie jej do potrzeb wszystkich grup mieszkańców obszaru rewitalizacji

Nr przedsięwzięcia	Nazwa przedsięwzięcia	Zrealizowane TAK/NIE	Opis	Termin realizacji
Przedsięwzięcie 19	Czas na sport	TAK	<ul style="list-style-type: none"> - organizacja konkursu ofert na realizację zadań z zakresu upowszechniania kultury fizycznej s sportu w gminie Sadowne, - organizacja imprez sportowych, - Nadbużańska Szóstka – biegi i marsze nordic walking, - bieg ku czci bł. ks. Edwarda Grzymały, - realizacja projektów sportowych, - marsze nordic walking, - rajdy rowerowe, - zajęcia sportowe, - modernizacja boiska w Sadownem, - modernizacja boiska w Sadownem (boisko wielofunkcyjne), - zakup i montaż trybun sportowych na boisku w Sadownem w ramach programu profilaktycznego „Profilaktyka przez sport”, - dostawa i montaż ścianki wspinaczkowej dla dzieci i młodzieży oraz dla dorosłych na hali sportowej w Sadownem, - remont szatni oraz pomieszczeń sanitarnych przy hali sportowej w Sadownem, - modernizacja placu sportowo-rekreacyjnego w Sadownem 	<p>2017-2023</p> <p>2017-2023</p> <p>2017-2023</p> <p>2017-2023</p> <p>2017-2023</p> <p>2017-2023</p> <p>2017-2023</p> <p>2018</p> <p>2019</p> <p>2019-2020</p> <p>2020-2021</p> <p>2021</p> <p>2023</p>
Przedsięwzięcie 20	Wzbogacenie oferty kulturalnej gminy – coroczne, cyklicznie realizowane wydarzenia kulturalne i artystyczne	TAK	<ul style="list-style-type: none"> - dożynki gminno-parafialne, - festyn wakacyjny, - Retro Moto Show, - plener malarski, - obchody świąt narodowych, - konkurs na najpiękniejszy ogród w gminie Sadowne, - piknik rodzinny, - Gminny Dzień Kobiet, - Mikołajki, - Międzynarodowy Festiwal Poloneza w Sadownem 	2017-2023

Przedsięwzięcie 21	Zagospodarowanie skweru przy Urzędzie Gminy i utworzenie plenerowej szachownicy	NIE	-	-
Przedsięwzięcie 22	Zorganizowanie przestrzeni zielonej pełniące funkcje wypoczynkowe i integracyjne w Sadownem	NIE	-	-
Przedsięwzięcie 23	Modernizacja letniego basenu w Sadownem	NIE	-	-
Przedsięwzięcie 24	Budowa skateparku przy basenie w Sadownem	NIE	-	-
Przedsięwzięcie 25	Utworzenie sieci siłowni plenerowych	TAK	- budowa siłowni zewnętrznych i strefy relaksu w miejscowościach Sadowne, Ocięte oraz Wilczogęby, - utworzenie siłowni zewnętrznej przy szkole w Orzełku, - utworzenie siłowni zewnętrznej w Kołodziążu, - wyposażenie siłowni zewnętrznej w Orzełku	2018 2018 2018 2019
Przedsięwzięcie 26	Budowa ścieżek rowerowych i utworzenie wypożyczalni rowerów	TAK	- zakup stacji napraw rowerów w ramach projektu „O zdrowie dbamy i na przejażdżkę zapraszamy”	2020

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 26. Grupa projektów nr 5

Poprawa codziennych warunków życia mieszkańców oraz poprawa funkcjonalności przestrzennej obszaru rewitalizacji

Nr przedsięwzięcia	Nazwa przedsięwzięcia	Zrealizowane TAK/NIE	Opis	Termin realizacji
Przedsięwzięcie 27	Poprawa bezpieczeństwa ciągów komunikacyjnych na obszarze rewitalizacji	TAK	- przebudowa dróg gminnych w miejscowościach Zarzetka i Orzełek oraz remont drogi gminnej w miejscowości Zieleniec (łącznie długość 2,02 km),	2017
			- przebudowa drogi powiatowej nr 4206W Sadowne – Sokółka – Kołodziej przez budowę chodnika w miejscowości Sokółka (dł. 0,498 km),	2017
			- przebudowa drogi gminnej Szynkarzyczna – Ocięte (dł. 1,17 km),	2017
			- przebudowa drogi gminnej w miejscowości Orzełek (dł. 0,75 km),	2018
			- przebudowa drogi gminnej w miejscowości Ocięte (dł. 1,084 km),	2019
			- przebudowa drogi gminnej Ocięte – Sadowne (dł. 4 km),	2020
			- przebudowa drogi gminnej na działce nr 626 w Sadownem (ul. bł. ks. Edwarda Grzymały) – dł. 0,99 km,	2020
			- budowa oświetlenia ulicznego w miejscowości Kołodziej (tzw. Mleczaki),	2020
			- przebudowa dróg gminnych w miejscowościach: Orzełek, Zarzetka i Morzyczyn Włociański – Morzyczyn Włóki (łącznie długość 1,6 km),	2020
			- oświetlenie ulic w sołectwie Orzełek,	2020
			- modernizacja / remont ul. Leśnej w Sadownem (dł. 0,269 km),	2021
			- remont chodnika i zatok postojowych na ul. Sosnowej w Sadownem (dł. 0,5 km),	2021
			- remont drogi gminnej na dz. ew. nr 626 w Sadownem (ul. bł. ks. Edwarda Grzymały) – dł. 0,11 km,	2021
			- modernizacja ul. Kuźnica w Sadownem (dł. 0,1 km)	2022
- budowa drogi gminnej Sojkówek – Ocięte (dł. 2,663 km),	2023			
- modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy Sadowne	2023			

Przedsięwzięcie 28	Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej na obszarze rewitalizacji	TAK	- realizacja projektu „Odnawialne źródła energii poprawą jakości środowiska naturalnego w powiecie węgrowskim”,	2018-2020
			- realizacja projektu „Ograniczenie zanieczyszczeń powietrza poprzez wymianę czynników grzewczych i instalacji OZE w Gminie Sadowne oraz Gminie Kosów Lacki,	2019-2020
			- montaż instalacji fotowoltaicznej na budynku strażnicy OSP Sokółka i OSP Sadowne	2020

Źródło: opracowanie własne.

W trakcie realizacji Programu Rewitalizacji dla Gminy Sadowne na lata 2016-2023 nie udało się zrealizować 8 z 28 zaplanowanych przedsięwzięć:

- utworzenie „Kina za rogiem” (grupa projektów nr 1),
- utworzenie publicznego punktu dostępu do Internetu w centrum Sadownego (grupa projektów nr 2),
- adaptacja budynku starej plebanii na potrzeby Muzeum Ziemi Sadowieńskiej (grupa projektów nr 3),
- adaptacja budynków po Folwarku Zamojskich na centrum konferencyjno-szkoleniowe (grupa projektów nr 3),
- zagospodarowanie skweru przy Urzędzie Gminy i utworzenie plenerowej szachownicy (grupa projektów nr 4),
- zorganizowanie przestrzeni zielonej pełniące funkcje wypoczynkowe i integracyjne w Sadownem (grupa projektów nr 4),
- modernizacja letniego basenu w Sadownem (grupa projektów nr 4),
- budowa skateparku przy basenie w Sadownem (grupa projektów nr 4).

Przedsięwzięcie dotyczące utworzenia „Kina za rogiem” zostało zgłoszone przez Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Orzełek, a adaptacja budynków po Folwarku Zamojskich na centrum konferencyjno-szkoleniowe przez p. Emila Filipiaka. Pomysłodawcą pozostałych przedsięwzięć był Wójt Gminy Sadowne.

5. Analiza wskaźników odnoszących się do celów rewitalizacji

Ocena realizacji poszczególnych celów strategicznych, odbywa się dzięki przypisanym do nich wskaźnikom produktu i rezultatu, które są zgodne z następującymi kryteriami:

- mierzalność – wskaźniki powinny być możliwe do zmierzenia na odpowiednio wysokim poziomie dokładności,
- rzetelność – pomiar wskaźników powinien być dokonywany w sposób obiektywny, za każdym razem na tych samych zasadach,
- trafność – wskaźniki powinny odzwierciedlać rzeczywisty poziom realizacji celów, a więc być dobrane tak, aby odzwierciedlać rzeczywiste wyniki działań,
- dostępność – wskaźniki powinny być dostępne dla osób lub instytucji dokonujących ewaluacji, ich pozyskanie powinno być proste i nie wymagać nadmiernych nakładów finansowych ani czasowych.

Wskaźniki produktu odnoszą się do konkretnych, materialnych efektów zamierzonych działań (dlatego poziom wyjściowy tych wskaźników jest równy zero). Wskaźniki rezultatu natomiast pozwalają zaobserwować zmiany wynikające z wykorzystania wytworzonych produktów, czyli zmiany będące rezultatem przeprowadzonych działań (punkt odniesienia to poziom danego wskaźnika przed rozpoczęciem działań).

W poniższej tabeli przedstawiono cele strategiczne z przypisanymi do nich wskaźnikami, a także podanym źródłem informacji o nich oraz wartości uzyskane po zakończeniu realizacji Programu Rewitalizacji.

Obszar rewitalizacji obejmuje:

- podobszar I, składający się z sołectw: Ocięte, Krupińskie, część sołectwa Sadowne,
- podobszar II, w skład którego wchodzi sołectwa Sokółka i Kołodziej,
- podobszar III, w którym znajduje się sołectwo Orzełek.

Tabela 27. Wartość wskaźników odnoszących się do celów rewitalizacji

Cele strategiczne rewitalizacji	Cele operacyjne rewitalizacji	Miara wskaźnika	Założenia				Rezultaty			
			Wartość bazowa dla Podobszaru I	Wartość bazowa dla Podobszaru II	Wartość bazowa dla Podobszaru III	Wartość docelowa w 2023 r.	Wartość końcowa dla Podobszaru I	Wartość końcowa dla Podobszaru II	Wartość końcowa dla Podobszaru III	Wartość osiągnięta w 2023 r.
Wysoki poziom warunków życia i integracji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji	1. Ograniczenie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	14,01	14,1	18,41	Spadek o 5% w stosunku do wartości bazowej	9,5	4,4	4	I: -4,51 II: -9,7 III: -14,41
	2. Zwiększenie atrakcyjności i dostosowanie do potrzeb różnych grup wiekowych oferty kulturalnej	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym dotyczącym oferty kulturalnej	0	0	0	Wzrost o 3 w stosunku do wartości bazowej	0	0	0	0
	3. Zwiększenie dostępności do wysokiej jakości usług publicznych kierowanych do różnych grup społecznych, w szczególności usług edukacyjnych i opiekuńczych	Liczba osób korzystających z funduszu alimentacyjnego na 100 mieszkańców	1,47	0,47	2,51	Spadek o 3% w stosunku do wartości bazowej	1,3	0,2	0,5	I: -0,17 II: -0,27 III: -2,01
	4. Integracja i budowanie tożsamości społeczności lokalnej	Liczba partnerstw nawiązanych w celu realizacji projektów lokalnej	0	0	0	Wzrost o 1 w stosunku do wartości bazowej	2	0	0	I: +2 II: 0 III: 0

Cele strategiczne rewitalizacji	Cele operacyjne rewitalizacji	Miara wskaźnika	Założenia				Rezultaty			
			Wartość bazowa dla Podobszaru I	Wartość bazowa dla Podobszaru II	Wartość bazowa dla Podobszaru III	Wartość docelowa w 2023 r.	Wartość końcowa dla Podobszaru I	Wartość końcowa dla Podobszaru II	Wartość końcowa dla Podobszaru III	Wartość osiągnięta w 2023 r.
Ożywiony gospodarczo obszar rewitalizacji	1. Aktywizacja zawodowa mieszkańców	Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców	7,1	6	5,02	Spadek o 5% w stosunku do wartości bazowej	2,3	0,8	4	I: -4,8 II: -5,2 III: - 1,02
	2. Wprowadzenie nowych funkcji pozwalających na społeczne i gospodarcze ożywienie obszaru rewitalizacji	Liczba nowych aktywnych producentów produktów lokalnych	0	0	0	Wzrost o 1 w stosunku do wartości bazowej	2	5	2	I: +2 II: +5 III: +2
Poprawa warunków i jakości życia społeczności lokalnej	1. Rozwijanie i wykorzystywanie potencjału i oferty turystycznej oraz sportowej	Liczba nowo powstałych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	0	0	0	Wzrost o 1 w stosunku do wartości bazowej	6	1	0	I: +6 II: +1 III: 0
	2. Rozwijanie infrastruktury technicznej i zapewnienie wysokiego poziomu funkcjonalności budynków użyteczności publicznej	Liczba zmodernizowanych budynków użyteczności publicznej	0	0	0	Wzrost o 1 w stosunku do wartości bazowej	5	3	1	I: +5 II: +3 III: +1

Cele strategiczne rewitalizacji	Cele operacyjne rewitalizacji	Miara wskaźnika	Założenia				Rezultaty			
			Wartość bazowa dla Podobszaru I	Wartość bazowa dla Podobszaru II	Wartość bazowa dla Podobszaru III	Wartość docelowa w 2023 r.	Wartość końcowa dla Podobszaru I	Wartość końcowa dla Podobszaru II	Wartość końcowa dla Podobszaru III	Wartość osiągnięta w 2023 r.
	3. Modernizacja i remont ciągów pieszo-jezdných	Długość zmodernizowanych ciągów komunikacyjnych	0 km	0 km	0 km	Wzrost o 1 km w stosunku do wartości bazowej	10,9 km	0,5 km	2 km	I: +10,9 km II: +0,5 km III: +2 km
	4. Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznych służących integracji mieszkańców	Liczba nowych obiektów małej architektury	0	0	0	Wzrost o 10 w stosunku do wartości bazowej	2	1	1	I: +2 II: +1 III: +1

Źródło: opracowanie własne.

Na koniec okresu realizacji Programu Rewitalizacji dla Gminy Sadowne na lata 2016-2023 osiągnięto następujące rezultaty:

- a) liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców spadła w stosunku do wartości bazowej o 4,8% w podobszarze I, o 5,2% w podobszarze II i o 1,02% w podobszarze III,
- b) liczba osób korzystających z funduszu alimentacyjnego na 100 mieszkańców spadła w stosunku do wartości bazowej o 0,17% w podobszarze I, o 0,27% w podobszarze II i o 2,01% w podobszarze III,
- c) liczba partnerstw nawiązanych w celu realizacji projektów wzrosła w stosunku do wartości bazowej o 2 w podobszarze I (partnerstwa dotyczące przedsięwzięcia nr 28),
- d) liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców spadła w stosunku do wartości bazowej o 4,8% w podobszarze I, o 5,2% w podobszarze II i o 1,02% w podobszarze III,
- e) liczba nowych aktywnych producentów produktów lokalnych wzrosła w stosunku do wartości bazowej o 2 w podobszarze I, o 5 w podobszarze II i o 2 w podobszarze III (uwzględniono wzrost liczby aktywnych podmiotów gospodarczych),
- f) liczba nowo powstałych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej wzrosła w stosunku do wartości bazowej o 6 w podobszarze I (trybuna, ścianka wspinaczkowa, boisko sportowe, boisko wielofunkcyjne, szatnie i łazienki przy hali sportowej, plac zabaw) i o 1 w podobszarze II (sala gimnastyczna w Kołodziążu),
- g) liczba zmodernizowanych budynków użyteczności publicznej wzrosła w stosunku do wartości bazowej o 5 w podobszarze I (świetlica w Ociętem, Krupińskim i Sadownem, pracownia rękodzieła w GOK, remont dachu w ZGK/GOPS), o 3 w podobszarze II (świetlica i OSP w Sokółce, NSP w Kołodziążu) i o 1 w podobszarze III (NSP w Orzełku),
- h) długość zmodernizowanych ciągów komunikacyjnych wzrosła w stosunku do wartości bazowej o 10,9 km w podobszarze I, o 0,5 km w podobszarze II i o 2 km w podobszarze III,
- i) liczba nowych obiektów małej architektury wzrosła w stosunku do wartości bazowej o 2 w podobszarze I (siłownia zewnętrzna w Sadownem i Ociętem), o 1 w podobszarze II (siłownia zewnętrzna w Kołodziążu) i o 1 w podobszarze III (siłownia zewnętrzna w Orzełku).

Jedynie wskaźnik liczba zrealizowanych przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym dotyczącym oferty kulturalnej nie zmienił się w stosunku do wartości bazowej.

6. Podsumowanie

Podstawowym celem modelowej rewitalizacji jest kompleksowe wyprowadzenie obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysu, włączając w ten proces różnych interesariuszy – mieszkańców, samorząd, właścicieli nieruchomości, organizacje społeczne oraz partnerów gospodarczych. Podjęcie każdego działania angażującego lokalną społeczność jest już działaniem zbliżającym do założonych w ramach rewitalizacji celów.

Niniejsza ewaluacja objęła analizę działań podjętych zarówno w zakresie realizacji przedsięwzięć ujętych w programie, jak i zjawisk kryzysowych występujących w gminie Sadowne.

Analiza wskaźników służąca monitorowaniu postępów w osiągnięciu celów programu rewitalizacji wskazuje, że poprawiająca się sytuacja życiowa mieszkańców gminy Sadowne wpływa na zmniejszenie liczby osób objętych wsparciem pomocy społecznej. Zjawiska obserwowane na terenie rewitalizacji, np. starzejące się społeczeństwo znajdują swoje odzwierciedlenie w danych krajowych. Ponadto dla obszaru rewitalizacji, na podstawie analizowanych danych, można stwierdzić, że występuje szereg pozytywnych zjawisk świadczących o wychodzeniu mieszkańców ze stanu kryzysowego. Odnotowuje się wzrost przedsiębiorczości mieszkańców (wyrażony ilością mieszkańców prowadzących działalność gospodarczą), z czym wiąże się spadek poziomu ubóstwa i malejąca liczba osób objętych szeroko rozumianą pomocą społeczną. Wśród zjawisk pozytywnych znajduje się również rosnący odsetek osób, które znajdują zatrudnienie.

Jak wynika z przeprowadzonej analizy stan realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest wysoki. Na tempo ich realizacji w dużej mierze wpływ miały kwestie finansowe. Proces rewitalizacji prowadzony był bowiem na obszarach zagospodarowanych, które uległy degradacji. Podjęcie interwencji na tych terenach zwykle wiązało się z koniecznością wydatkowania większych środków finansowych. Mimo tego osiągnięto duże zmiany na wyznaczonym obszarze rewitalizacji.

Aby osiągnąć trwałe i silne efekty, którymi będzie miał przełożenie na poprawę wartości wskaźników monitorowanych zjawisk kryzysowych należy kontynuować realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz zwiększyć zaangażowanie interesariuszy w realizację przedsięwzięć.

7. Spis tabel

Tabela 1. Cele Programu Rewitalizacji dla Gminy Sadowne na lata 2016-2023.....	4
Tabela 2. Podstawowe dane statystyczne dotyczące sołectw w gminie Sadowne.....	6
Tabela 3. Liczba ludności (zmiana).....	7
Tabela 4. Świadczenia pomocy społecznej w gminie Sadowne.....	8
Tabela 5. Świadczenia GOPS na terenie gminy Sadowne.....	9
Tabela 6. Poziom bezpieczeństwa w gminie Sadowne.....	11
Tabela 7. Liczba założonych Niebieskich Kart w gminie Sadowne.....	12
Tabela 8. Bezrobocie w gminie Sadowne.....	14
Tabela 9. Frekwencja wyborcza mieszkańców gminy Sadowne.....	17
Tabela 10. Organizacje pozarządowe na terenie gminy Sadowne.....	19
Tabela 11. Liczba uczniów poszczególnych szkół w gminie Sadowne.....	21
Tabela 12. Liczba uczniów w szkole średniej w gminie Sadowne.....	23
Tabela 13. Wyniki sprawdzianu ósmoklasisty w gminie Sadowne w 2023 r.....	24
Tabela 14. Wyniki egzaminu maturalnego.....	25
Tabela 15. Wyposażenie szkół w komputery z dostępem do Internetu.....	25
Tabela 16. Poziom przedsiębiorczości w gminie Sadowne.....	26
Tabela 17. Odsetek lokali socjalnych wymagających podjęcia prac modernizacyjnych / remontowych w poszczególnych sołectwach Gminy Sadowne.....	27
Tabela 18. Liczba budynków użyteczności publicznej wymagających modernizacji / adaptacji i wyposażenia na cele społeczne, edukacyjne, kulturowe.....	29
Tabela 19. Wykaz zabytków w Gminie Sadowne.....	30
Tabela 20. Wyroby azbestowe na terenie gminy Sadowne.....	33
Tabela 21. Obszary prawnie chronione w Gminie Sadowne.....	35
Tabela 22. Grupa projektów nr 1.....	37
Tabela 23. Grupa projektów nr 2.....	38
Tabela 24. Grupa projektów nr 3.....	39
Tabela 25. Grupa projektów nr 4.....	40
Tabela 26. Grupa projektów nr 5.....	42
Tabela 27. Wartość wskaźników odnoszących się do celów rewitalizacji.....	46

8. Spis wykresów

Wykres 1. Dane statystyczne – obszar rewitalizacji.....	6
Wykres 2. Korzystający z pomocy społecznej – obszar rewitalizacji.....	10
Wykres 3. Korzystający z Funduszu Alimentacyjnego – obszar rewitalizacji.....	10
Wykres 4. Liczba przestępstw i wykroczeń – obszar rewitalizacji.....	12
Wykres 5. Liczba założonych Niebieskich Kart – obszar rewitalizacji.....	13
Wykres 6. Liczba bezrobotnych – obszar rewitalizacji.....	15
Wykres 7. Liczba długotrwale bezrobotnych – obszar rewitalizacji.....	15
Wykres 8. Frekwencja wyborcza – obszar rewitalizacji (%).....	18
Wykres 9. Liczba dzieci w szkołach – obszar rewitalizacji.....	22
Wykres 10. Liczba uczniów w szkołach średnich – obszar rewitalizacji.....	23
Wykres 11. Liczba uczniów, którzy uzyskali wykształcenie średnie – obszar rewitalizacji...	24
Wykres 12. Liczba lokali socjalnych – obszar rewitalizacji.....	28
Wykres 13. Liczba zabytków – obszar rewitalizacji.....	32
Wykres 14. Wyroby azbestowe – obszar rewitalizacji.....	34

Opracowanie:

Katarzyna Wiechowska

Inspektor ds. pozyskiwania funduszy i zamówień publicznych